

Nationaal Actieplan Sociale Insluiving 2006-2008

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale

Nationaal Actieplan Sociale Insluiving 2006-2008

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale

.be

Het NAP Sociale Insluiting als een element van de Open Methode van Coördinatie

>> EEN PROCES GELANCEERD IN 2000

Sinds 2001 stellen alle lidstaten van de Europese Unie regelmatig een Nationaal Actieplan Sociale Insluiting op, in België gekend onder de noemer 'NAPIncl'.

De lidstaten volgen hiermee de richtlijnen op van de Europese Unie. De NAPIncl zijn in realiteit één van de 5 instrumenten van een samenwerkingsmethode tussen de lidstaten die de 'Open Methode van Coördinatie' (OMC) wordt genoemd.

De OMC werd ingesteld in opvolging van een Europese top die plaats had in Lissabon in maart 2000. De Europese Raad vroeg hier aan de Europese Commissie om de lidstaten te helpen om tegen 2010 de volgende doelstellingen te bereiken:

- Het verhogen van de economische groei met respect voor de duurzame ontwikkeling.
- Het verhogen van de werkgelegenheid en de kwaliteit ervan.
- Een beslissende impact te hebben op de uitroeiing van de armoede.

Elke lidstaat kan autonoom de maatregelen bepalen die er toe moeten leiden dat deze doelstellingen gerealiseerd worden. Evenwel dient men zich in te schrijven in een zekere discipline om de gelijkgestemdheid tussen de lidstaten te bevorderen. Zo werd de keuze van de 3 politieke prioriteiten van het NAPIncl 2006-2008 beïnvloed door de aanbevelingen van de Europese Commissie. Hetzelfde geldt voor de statistische indicatoren die grotendeel gelijk zijn voor alle landen die deelnemen aan de OMC.

Naast de Actieplannen zijn de 4 andere instrumenten van de OMC de volgende:

- Gemeenschappelijke doelstellingen die als doel hebben om de armoede uit te roeien in Europa.
- Gemeenschappelijke indicatoren die het mogelijk maken dat de situatie in de verschillende lidstaten vergeleken kunnen worden.

- De gemeenschappelijke rapporten van de Europese Commissie die de afzonderlijke rapporten van de lidstaten synthetiseren.
- Het gemeenschappelijk actieprogramma waarmee de Europese Commissie de uitwisseling van goede praktijken tussen de lidstaten financieel kan honoreren.

■ 2005: Het jaar van de 'stroomlijning' ■

Tot 2004 was er een OMC voor de sociale insluiting en een voor pensioenen en een lopend samenwerkingsproces op het gebied van de gezondheidszorg en de langdurige zorg.

In 2005 besliste de Europese Commissie om die processen te rationaliseren door ze te fusioneren. Dit gebeurde onder de noemer 'stroomlijning'. Hierdoor is het NAPIncl niet langer een apart document, maar werd het een hoofdstuk in een groter rapport: het 'Strategisch Nationaal Rapport Sociale Bescherming en Sociale Insluiting'. Dit rapport werd aan de Europese Commissie bezorgd in september 2006.

Het NAPIncl 2006-2008 is ook korter dan de vorige jaren. De Europese Commissie bepaalde immers een maximaal aantal pagina's per hoofdstuk dat niet overschreden mocht worden.

Dit is de reden waarom beslist werd om het NAPIncl 2006-2008 aan het Belgische publiek te presenteren als een apart, beter uitgewerkt document dan het verkorte hoofdstuk 'NAPIncl' in het Strategisch Rapport, aangevuld met een inleiding. Het is dit document dat u in uw handen heeft.

Armoedebeleid in België

>> DE SOCIALE GRONDRECHTEN ALS BASIS VOOR HET ARMOEDEBELEID

Het Belgische armoedebeleid streeft de realisatie na van de sociale grondrechten die in de Grondwet verankerd zijn.

Artikel 23: "Ieder heeft het recht om een menswaardig leven te leiden. Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met

de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen.”

Deze rechten omvatten inzonderheid:

- het recht op arbeid en de vrije keuze van beroepsarbeid in het raam van een algemeen werkgelegenheidsbeleid dat onder meer gericht is op het waarborgen van een zo hoog en een zo stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke verloning, alsmede het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen;
- het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand;
- het recht op behoorlijke huisvesting;
- recht op de bescherming van een gezond leefmilieu;
- het recht op culturele en maatschappelijke ont-plooiing.

De strijd tegen armoede en sociale uitsluiting veronderstelt een geïntegreerde aanpak op diverse levensdomeinen en beleidsniveaus. In de gefederaliseerde structuur die België kenmerkt, waarbij de bevoegdheden verdeeld liggen over de verschillende bestuursniveaus, veronderstelt dit dan ook de actieve samenwerking en coördinatie tussen de federale overheid, de Gemeenschappen en Gewesten en de lokale besturen. Een structureel beleid van sociale insluiting steunt op eveneens mainstreaming. Deze inbedding binnen het regulier beleid (inclusie) werkt preventief. Daarnaast echter blijft een specifieke, curatieve, aandacht noodzakelijk om de problematiek van armoede aan te pakken.

COÖRDINATIE VAN HET ARMOEDEBELEID

De **coördinatie** van het armoedebeleid wordt in België op 3 manieren verzekerd:

- de federale Minister van Maatschappelijke Integratie, bevoegd voor de coördinatie van het armoedebeleid;
- de Interministeriële Conferentie Integratie in de Maatschappij waar de bevoegde ministers uit de verschillende regeringen elkaar ontmoeten en samen werken;

- het gezamenlijk beheerde ‘Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting’.

Eén en ander is vastgelegd in het **Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid** (1998). Dit Samenwerkingsakkoord kwam er vanuit de vaststelling dat armoede een netwerk is van sociale uitsluitingen in diverse domeinen van het leven (inkomen, arbeid, onderwijs, gezondheid, recht, cultuur, collectieve voorzieningen) en dat bevordering van sociale insluiting en armoedebestrijding maatregelen vergen op tal van beleidsdomeinen die zowel tot de bevoegdheid van de federale als van de Gemeenschaps- en Gewest-regeringen behoren.

Dit samenwerkingsakkoord vloeide voort uit het **Algemeen Verslag over de Armoede** waarin geconstateerd werd (AVA 1994) dat nog te veel mensen uit de boot vallen. Het AVA geeft de dialoog weer die gevoerd werd tussen de mensen die in armoede leven, hun verenigingen en burgers die door hun (beroeps) positie met armoede en sociale uitsluiting te maken hebben zoals hulpverleners en andere specialisten. Het resultaat was een lijst van knelpunten bij het uitoefenen van die grondwettelijke rechten. Het AVA is voor de regeringen van ons land een richtsnoer voor specifieke initiatieven op vlak van armoedebestrijding. Het overleg en de dialoog tussen de verenigingen waar de armen het woord nemen en de beleidsverantwoordelijken, de ambtenaren en de onderzoekers werd structureel verankerd in het **Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting**.

Tweejaarlijks brengt het Steunpunt een verslag uit over de opvolging van het AVA. Het verslag vermeldt vaststellingen, analyses en voorstellen die voortvloeien uit het overleg dat het Steunpunt tussen de betrokken actoren organiseerde: verenigingen waar armen het woord nemen, OCMW's, vakbonden, beroepsmensen uit verschillende sectoren, administraties, ...

ROL VAN HET NAPINCL IN HET ARMOEDEBELEID

Het NAPIncl geeft de voorziene acties weer om armoede en sociale uitsluiting tegen te gaan. Sociale uitsluiting verwijst naar een proces waarbij mensen er niet (meer) in slagen aansluiting te vinden met de maatschappij. Op één of meerdere levensdomeinen ontstaat er een breuk, de algemeen aanvaarde levensstandaard wordt niet meer gehaald. Armoede is dan vaak het resultaat van dit proces, een **netwerk van sociale uitsluitingen** die elkaar niet zelden versterken (oa. onderwijs, arbeid, inkomen, ...). Deze kloof kunnen armen meestal niet op eigen kracht overbruggen.

Het NAPIncl steunt op de inbreng van de federale en defederaliseerde regeringen. Het is dus een politiek gedragen programma dat vertrekt van gemeenschappelijk geformuleerde uitgangspunten waarbinnen elke entiteit autonoom vorm geeft aan de maatregelen om de vooropgestelde doelstellingen te behalen.

Sleuteluitdagingen, prioritaire doelstellingen en targets

Een goede en betaalbare woning voor iedereen

Het garanderen van een goede en betaalbare woning aan iedereen blijft één van de grootste beleidsuitdagingen voor België. De Belgische huisvestingsmarkt kent een hoog aantal private eigenaars en een beperkte huurmarkt. Het aanbod van sociale huurwoningen hierbinnen is beperkt en onvoldoende om aan de noden te voldoen. Sinds 1995 is het aantal sociale huurwoningen in percentage van het totaal aantal huishoudens constant gebleven, op goed 6%. In de drie Gewesten bestaan er lange wachtlijsten. Als gevolg hiervan wordt de private huurmarkt gekenmerkt door een schaarste op het onderste segment waardoor woningen vaak te duur zijn en een lage kwaliteit hebben. In extreme vorm uit dit zich in huissjmelkerij, zeker bij mensen die illegaal in België verblijven.

Uit vroeger onderzoek is gebleken dat er in de loop van de jaren '90 een belangrijke stijging is geweest van de kostprijs van de huisvesting. Een belangrijke groep huurders combineert bijgevolg een zwakke inkomenspositie met een relatief hoge huisvestingskost. De NAPincl-indicator rond woonkost geeft aan dat in 2003 33% van de huurders met een inkomen onder de mediaan meer dan één derde van het gezinsbudget aan huur besteedt. Nog uit vroeger onderzoek is gebleken dat de problemen rond de betaalbaarheid van de huisvesting zich vooral situeren bij personen die een woning huren op de private huurmarkt.

De kwaliteit van de huisvesting blijkt voor niet EU-25 personen en huishoudens met kinderen en een lage werkintensiteit duidelijk minder goed te zijn. Deze categorieën blijken meer te wonen in woningen met twee of meerdere structurele problemen of met een gebrek aan ruimte. Zwakke sociale categorieën (alleenstaande ouders, werklozen, zieken/invaliden) blijken meer te wonen in woningen met twee of meer gebreken, evenals bewoners van een huurwoning. Brusselse huishoudens worden veel meer dan huishoudens uit andere gewesten geconfronteerd met een ruimtegebrek (17% tegenover ongeveer 4% voor de andere gewesten). Waalse en Brusselse huishoudens (23%) wonen meer in woningen met een structureel gebrek dan Vlaamse huishoudens (14%).

Om een goede en betaalbare woning te garanderen aan iedereen dient er een globaal en coherent huisvestingsbeleid ontwikkeld te worden dat verschillende sporen integreert.

TARGET 1

Stijging van het aantal sociale huurwoningen in percentage van het totaal aantal huishoudens

	2003	2004	2008	2010
België	6,2%	6,3%	7%	8%
(Benchmarking met Brusselse Gewest: 7,9% in 2003)				

Activering en diversiteit: meer mensen uit risicogroepen aan 't werk

Vanuit de vaststelling dat werk een cruciale dam vormt tegen armoede en sociale uitsluiting werd reeds in het NAPIncl 2001-2003 activering als een belangrijke beleidsprioriteit naar voren geschoven. Activeringsmaatregelen om via financiële stimuli, het wegwerken van werkloosheidsvallen en de verdere uitbouw van de sociale economie de tewerkstelling van risicogroepen te bevorderen zijn constanten binnen de reeds uitgevoerde NAPIncl.

Het Nationaal Hervormingsprogramma stippelde een breed arbeidsmarktbeleid uit waarbij goed werk, voor iedereen jong en oud wordt nagestreefd en de nadruk ligt op het verhogen van de werkzaamheidsgraad en de creatie van nieuwe arbeidsplaatsen.

In 2005 lag de werkgelegenheidsgraad in België met 61,1% onder het EU25-gemiddelde (63,8%). De indicatoren bevestigen de belangrijke onderparticipatie aan werk van specifieke groepen. De werkzaamheidsgraad van personen met een niet EU25-nationaliteit, van laaggeschoolden en van personen met een handicap blijft ver onder deze van de totale actieve populatie. Alleenstaanden, personen met een lagere scholing en vooral alleenstaande ouders en personen met een nationaliteit van buiten de EU25 hebben een sterk verhoogde kans op langdurige werkloosheid.

Meer dan in de meeste EU-lidstaten het geval is, zijn er in België relatief meer huishoudens waar niemand betaald werk heeft. Het aandeel van personen die leven in een

huishouden zonder betaald werk was in België in 2005 het op één na hoogste in de EU25 (13,5% tegenover 10% voor EU25). Het is opmerkelijk dat een duidelijke toename van de vrouwelijke werkgelegenheidsgraad (van 44,6% in 1992 naar 53,8% in 2005), niet gepaard is gegaan met een afname van het percentage huishoudens zonder betaald werk. Mogelijks heeft deze toename zich voornamelijk voorgedaan in huishoudens waar reeds betaald werk aanwezig was. Voor sommige groepen zijn wellicht specifieke maatregelen vereist voor de begeleiding naar werk. Gelet op het hoge armoederisicopercentage voor personen die leven in een huishouden zonder werk blijft ook aandacht voor de inkomensbescherming belangrijk.

Vanuit deze vaststellingen en aanvullend op het algemene arbeidsmarktbeleid wordt in dit NAPIncl het thema 'activering en diversiteit' naar voren geschoven als een belangrijke beleidsuitdaging. Om de werkzaamheidsgraad van risicogroepen te verhogen dienen er voor hen specifieke en gedifferentieerde maatregelen genomen te worden om hen toe te leiden naar de arbeidsmarkt en moeten er inspanningen geleverd worden om de arbeidsmarkt voor hen toegankelijker te maken.

TARGET 1

Verhoging van de werkzaamheidsgraad van specifieke doelgroepen, met name van vrouwen, van laaggeschoolden en van personen met een handicap

	2005	2008	2010
Totale actieve bevolking	61,1%	66%	70% ¹
Vrouwen	53,8%	55%	60% ¹
Laaggeschoolden	32,6%	40%	50% ²
Personen met een handicap	35,6%	40%	50% ²

1 Target uit het Nationaal Hervormingsprogramma 2005-2008 (pg.42)

2 Parallel met target uit Nationaal Hervormingsprogramma 2005-2008 voor deze van de oudere beroepsbevolking (55-64 jaar) (pg. 42)

TARGET 2

De werkloosheidsgraad van personen met niet-EU nationaliteit zal niet hoger zijn dan deze van werknemers met EU/Belgische nationaliteit

	2005		Ratio EU/Niet EU		
	Non UE	UE	Index 2005	Target 2008	Target 2010
België	32,2%	7,9%	24,53	70	100
Brussel	34,6%	14,0%	40,46	76	100
Vlaanderen	25,6%	5,2%	20,31	68	100
Wallonië	39,4%	11,6%	29,44	72	100

Target uit het Nationaal Hervormingsprogramma 2005-2008 (pg.42)

TARGET 3

Verhogen van de participatie aan levenslang leren, specifiek voor personen met een laag opleidingsniveau. Het gaat hierbij om het percentage van de bevolking van 25 tot 64 jaar oud dat deelgenomen heeft aan een opleiding of training gedurende de vier weken die voorafgingen aan de arbeidskrachtenenquête

	2003	2004	2008	2010
België	8,5%	9,5%	10,5%	12,5% ¹
Lage opleiding	2,6%	3,2%	4,5%	6,25% ²

1 Target uit het Nationaal Hervormingsprogramma 2005-2008 (pg.42)

2 Gebaseerd op Vlaamse target geformuleerd in 'Samen voor meer banen': een Vlaams Meerbanenplan (januari 2006): "In 2010 benadert de participatie van de kortgeschoolden op dit vlak minstens de helft van de vermelde streefnorm."

TARGET 4

Verminderen van vroegtijdig afhaken van het onderwijs of meer precies, het percentage jongeren van 18 tot 24 jaar die geen diploma hoger secundair onderwijs heeft en geen opleiding of vorming volgden

	2005	2008	2010
België	13%	11%	10%

Kinderarmoede: doorbreken van de cirkel van de armoede

Het bekijken van armoede en sociale uitsluiting vanuit de invalshoek armoede bij kinderen is tamelijk nieuw in België. In het Algemeen Verslag over de Armoede (1994) werden het belang van het gezin en maatregelen die het gezinsleven van mensen die in armoede leven beschermen als essentiële schakels naar voren geschoven in de strijd tegen de armoede. Het uitlichten van één van de componenten van het gezin, met name kinderen en vanuit dit gezichtspunt kijken legt echter een aantal nieuwe sporen bloot om de cirkel van de armoede, waarbij armoede van generatie op generatie wordt doorgegeven, te doorbreken.

België scoort op het vlak van de kinderarmoede beter dan het EU25-gemiddelde (17% tegenover 19%). Net zoals in een meerderheid van de andere lidstaten ligt het armoederisico van kinderen (-16 jarigen) iets boven het globale armoederisicopercentage voor de volledige bevolking. Kinderen van alleenstaande ouders en, a fortiori, kinderen in gezinnen waar geen van de volwassen gezinsleden werkt worden geconfronteerd met zeer hoge armoederisico's, respectievelijk 36% en 70%. Voor deze categorieën liggen de cijfers ook boven het EU-gemiddelde. De moeilijke situatie van deze huishoudens weerspiegelt zich ook op andere terreinen, o.a. de (on)mogelijkheid om op vakantie te gaan. Het percentage kinderen dat in een huishouden zonder betaald werk leeft behoort, met bijna 13%, tot de hoogste binnen EU25.

Ondanks het onderwijs is er een tendens tot intergenerationale overdracht van een gebrek aan kansen. Dit wordt geïllustreerd door het PISA-onderzoek waaruit blijkt dat kinderen van ouders met een hoog socio-professioneel

statuut (bovenste kwartiel) gemiddeld veel beter scoren op leesvaardigheidstests dan kinderen van ouders met een laag socio-professioneel statuut (onderste kwartiel).

Kinderen wonen iets vaker in woningen met gebreken en duidelijk meer in woningen met een gebrek aan ruimte. Inzake basiscomfort (bad of douche, warm stromend water, wc binnenshuis) scoren zij dan weer iets beter dan de globale bevolking.

Essentieel in de strijd om de intergenerationale cirkel van de armoede te doorbreken is het verhogen van de mogelijkheden van mensen die in armoede leven om zelfstandig een kwaliteitsvol gezinsleven uit te bouwen waarbinnen de kinderen steun vinden voor hun ontplooiing en kansen krijgen om hun toekomst vorm te geven, zonder hierbij verstoord te worden door een opeenstapeling van problemen en moeilijkheden als gevolg van armoede. Dit betekent kortom een menswaardig inkomen, een kwaliteitsvolle job, een degelijke woning, goede onderwijsmogelijkheden en vrijetijds mogelijkheden.

TARGET 1

Verminderen van het percentage kinderen jonger dan 16 jaar die een armoederisico kennen, m.a.w. leven in huishouden waarvan het equivalentinkomen lager is dan 60% van het nationaal mediaan equivalentinkomen

	2003	2008	2010
België	17%	15%	12%

(Benchmarking met Waalse Gewest: 12% in 2003)

TARGET 2

Verminderen van het aandeel kinderen (0-17 jaar) die leven in een huishouden zonder betaald werk

	2004	2005	2008	2010
België	13,2%	12,9%	10%	7%

(Benchmarking met Brusselse Gewest: 6,9% in 2004)

Aan iedereen een kwaliteitsvolle en betaalbare woning garanderen door tussen te komen op de huurmarkt

Beleidsmaatregelen

>> AS 1. INGRIJPEN OP HET AANBOD, ZOWEL KWANTITATIEF ALS KWALITATIEF

De toegang tot de huisvesting en de kwaliteit ervan dient een prioriteit te zijn in de ontwikkelde beleidsmaatregelen. Op Vlaams niveau wordt uitvoering gegeven aan een samenhangend pakket van maatregelen om de betaalbaarheid en kwaliteit van de private huurmarkt te verbeteren en het aanbod te verhogen. Hiertoe wordt het stelsel van tegemoetkomingen in de huur geactualiseerd en geënt op de kwaliteitsbewaking en de minimumkwaliteitsnormen zoals voorzien in de Vlaamse Wooncode, de mogelijkheden van een huurwaarborgfonds onderzocht, de werking van de sociale verhuurkantoren ruimer ondersteund en gestimuleerd en de dienstverlening van de huurdersorganisaties verder uitgebouwd. Om het aanbod aan bescheiden woningen te verhogen en een menging van private en sociale huisvesting te realiseren wordt in Vlaanderen de lokale afweging van een gedifferentieerd woonaanbod en -behoefte gehanteerd op basis waarvan een evenwicht en gezonde mix van woningtypen wordt nagestreefd in de projectontwikkelingen, afgewogen gespreid over de gemeenten. Om de toegang tot de fundamentele rechten te bevorderen concretiseert het Waalse Gewest het luik 'huisvesting' van haar Plan 'HP' (Habitat Permanent, transversaal actieplan gericht op de permanente bewoning van toeristische uitrustingen). Zij waakt over de mobilisatie van het bestaande patrimonium, de verbetering van de kwaliteit op de private huurmarkt met lage huurprijzen en vermeerdert het aantal woningen gecreëerd dank zij een publieke private partnerschap. Eveneens zal het Waalse gewest de creatie van kleine collectieve woningen stimuleren, aldus een gemeenschappelijke dimensie integrerend onder de vleugels van een erkende organisatie. Het Brusselse Gewest van haar kant zet haar plan verder door om 5.000 nieuwe sociale woningen te bouwen en stimuleert de omschakeling van leegstaande kantoorgebouwen naar woningen en het wonen boven winkels. Eveneens zal het Brusselse gewest de onroerende voorheffing verminderen in een aantal wijken.

>> AS 2. VERLAGEN VAN DE TOEGANGSDREMPEL TOT DE HUISVESTING EN DE VOORZIENINGEN, DOOR IN TE GRIJPEN OP ZOWEL DE KOSTPRIJS ALS DE INKOMENS

Op federaal niveau, zullen indicatieve huurschalen gede-termineerd worden in het kader van de paritaire huurcommissies. Dit is een eerste stap in de richting van het bepalen van huurplafonds in functie van de grootte van de woning, de staat ervan en de ligging ervan, het reserveren van bepaalde voordelen (renovatiepremies, fiscale vrijstelling, conformiteitattesten, ...) aan de eigenaars die ze respecteren en het toelaten aan de vrederechters om de maxima te respecteren. Bovendien wordt er op federaal niveau de creatie van een huurwaarborgfonds voorzien. Het Vlaamse huursubsidiestelsel zal vereenvoudigde modaliteiten kennen en stelselmatig verruimd worden naar nieuwe doelgroepen in functie waarvan een groeipad is voorzien. Daarnaast wordt in het kader van het nieuwe sociale huurbesluit, onderzocht in welke mate het besteedbaar inkomen, waarbij rekening wordt gehouden met schulden, kan gehanteerd worden bij de inschrijving en toewijzing van een sociale huurwoning. De tegemoetkomingen in de huur zullen eveneens hervormd worden in Brussel en de toegang er toe vergemakkelijkt (meer rekening houdend met de grootte van het gezin en gereguleerde personen). Er wordt progressief geëxperimenteerd met een huurtoelage voor mensen die beantwoorden aan de criteria voor het recht op een sociale woning en een toelage van het OCMW ontvangen (via conventies met de openbare sector). Een gewestelijke taks op leegstaande en verwaarloosde woningen zal eveneens bijdragen tot het verlagen van de toegangsdrempel tot een woning. De oprichting van een Informatiecentrum voor Huisvesting en de administratieve vereenvoudiging van documenten voor het publiek, zullen in Brussel eveneens bijdragen aan een betere toegankelijkheid van het recht op wonen.

>> AS 3. CONCRETISEREN VAN HET RECHT OP ENERGIE EN WATER

Om ervoor te zorgen dat mensen die problemen hebben met de betaling van de energiefactuur niet zomaar worden afgesloten, werd in het Vlaamse Gewest bij de start van de vrijmaking van de energiemarkt in juli 2003 een aantal sociale energiemaatregelen ingevoerd. Naast de procedure die de leveranciers in geval van wanbetaling moeten volgen, wordt eveneens bepaald dat de distributienetbeheerders bij mensen met betalingsmoeilijkheden verder elektri-

citeit en gas moeten leveren. Voor elektriciteit dienen zij een budgetmeter te plaatsen. De gebruiker beschikt op die manier over het volle vermogen als de meter opgeladen is. Bij uitputting van het opgeladen krediet valt de budgetmeter terug op een minimumlevering van 6 ampère. Voor beschermde afnemers, dit zijn mensen met betalingsmoeilijkheden, is deze budgetmeter gratis. Voor aardgas blijft de netbeheerder leveren via de gewone meter in afwachting van een aardgasbudgetmeter. Afsluiten kan alleen in geval van fraude, onveiligheid of als iemand duidelijk kan, maar niet wil betalen. Op basis van een grondige evaluatie werden op 20 juli 2006 zowel een vernieuwend voorontwerp van decreet als een voorontwerp van besluit principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering, waarin o.m. een verhoging van de minimale levering van elektriciteit is voorzien en waarin de afsluitingen nog strikter worden geregeld. Daarnaast worden de distributienetbeheerders ook verplicht om in het kader van hun verplichtingen in het kader van rationeel energiegebruik specifieke maatregelen te nemen voor beschermde afnemers. Tevens loopt er momenteel een pilotoproject in Oost-Vlaanderen rond het uitvoeren van sociale energiescans. Tijdens deze scan worden zowel een energiedoelstelling van de woning als een aantal kleine ingrepen, zoals het plaatsen van een spaardouchekop en van buisisolatie, uitgevoerd. Dit project zal, indien positief geëvalueerd, uitgebreid worden naar Vlaanderen. In het Waalse Gewest zal de ontwikkeling van een sociaal Waterfonds een belangrijke stap zijn in het installeren van een echt recht op energie, rekening houdend met de gewestelijke doelstelling om een beleid van duurzame en rechtvaardig energiebeleid te ontwikkelen dat er over waakt dat iedereen toegang heeft tot deze levensnoodzakelijke bronnen. Het Waalse Gewest zal er eveneens over waken dat iedereen een goede toegang heeft tot gas en elektriciteit en een betere bescherming voor sociaal zwakkere groepen.

In de Brusselse sociale huisvesting zal progressief een systeem van geïndividualiseerde rekeningen ingevoerd worden, rekening houdend met de budgettaire beperkingen en bij renovaties zal men energiebesparende maatregelen en het gebruik van hernieuwbare energie stimuleren. De oprichting van een Informatiecentrum voor huisvesting en de vereenvoudiging van administratieve documenten voor het publiek, zullen eveneens bijdragen aan een betere toegang tot het recht op huisvesting.

>> AS 4. VERSTERKEN VAN DE POSITIE VAN DE HUURDERS EN HET STIMULEREN VAN DE PARTICIPATIE

Op federaal niveau werden drie pilotoprojecten m.b.t. de paritaire huurcommissies gefinancierd door het Grootstedenbeleid in de steden Charleroi, Gent en Brussel. Deze pilotoprojecten hebben als opdracht om te experimenteren met oplossen van huurconflicten door bemiddeling, en na te denken over de rol die een paritaire huurcommissie kan spelen op lokaal niveau en over de instrumenten voor overleg die ontwikkeld zouden kunnen worden. Deze paritaire huurcommissies hebben eveneens tot taak om indicatieve huurschalen te ontwikkelen. Deze vormen eveneens het voorwerp uit van een wetenschappelijke opvolging, waarbij de onderzoekers aanbevelingen zullen formuleren voor een model van paritaire huurcommissie. Het doel is om dit model te valideren zodat het een referentiemodel kan worden. Om de positie en rechten van de huurders te versterken werd de registratie van het huurcontract, die alleen nog maar schriftelijk kunnen zijn, verplicht gemaakt.

Betreffende de herhuisvesting van bewoners van ongeschikt/onbewoonbare woningen, worden er in Vlaanderen twee nieuwe maatregelen voorzien. Enerzijds zal in het nieuwe sociale huurbesluit de prioriteitsregel voor bewoners van onbewoonbaar verklaarde woningen opgenomen worden. In het kader van het vernieuwde huursubsidiestelsel ontvangen bewoners van ongeschikt en/of onbewoonbaar verklaarde woningen tijdelijk een ondersteuning onder de vorm van huursubsidie, indien zij verhuizen naar een conforme woning. Met het decreet van 25 december 1995 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting is er binnen het Vlaamse gewest een heffing op langdurig leegstaande gebouwen en woningen ingesteld. Deze wetgeving is in 2004 verder uitgewerkt, waarbij een nieuw technisch verslag voor een objectievere en homogenere vaststellingsmethodiek heeft gezorgd. Het Waalse Gewest wil de begeleiding van sociale huurders verbeteren, de sociale woningmaatschappijen stimuleren om ten volle hun rol van 'sociale' verhuurder op te nemen, en de kwaliteit van de woonomgeving en de opwaardering van de wijken te stimuleren. In het kader van de private huurmarkt wil ze ook administratieve sancties opleggen aan eigenaars die toch een woning verhuren die onbewoonbaar is verklaard. In Brussel zullen de sociale woningen over

een professionele sociale dienst kunnen beschikken en de adviesraden van huurders zullen uitgebreid worden naar alle sociale woningen.

>> AS 5. DE PRIVATE HUISVESTING SOCIAAL MAKEN

In Vlaanderen zal het budget voor de Sociaal Verhuurkantoren dat reeds verdubbelde, van € 1.562.158 in 2003 naar € 3.741.000 in 2006, nog verhogen. Daarnaast hebben de Sociale Verhuurkantoren de mogelijkheid om renovatiecontracten af te sluiten met particulieren en kan beroep gedaan worden op de verbeterings- en aanpassingspremie. Om eigenaars warm te maken voor dit systeem wordt er een promotiecampagne over de werking en dienstverlening van sociale verhuurkantoren ontwikkeld waarbij gefocust wordt op de voordelen voor de eigenaars-verhuurders. In het Waalse Gewest, zal de mobilisatie van het private patrimonium eveneens gebeuren door een herfinanciering van de Sociale Verhuurkantoren, essentieel door een steun aan de renovatie- en aanpassingswerken aan onbewoonde gebouwen die zij in beheer/huur nemen. Er zal een energieaudit georganiseerd worden voor de private huurwoningen die beheerd worden door de Sociaal Verhuurkantoren en de Verenigingen die Huisvesting willen Stimuleren om iedereen het recht op energie te garanderen en de huurders te ondersteunen. In Brussel zal het aantal woningen, beheerd door een sociaal verhuurkantoor, verhoogd worden met 2.000 eenheden 05. Door de uitvoering van het meerjarenplan van het 'Netwerk Wonen' zullen verschillende sociale diensten aangeboden worden aan huurders die niet kunnen genieten van een sociale woning: advies bij renovatiewerkzaamheden, sociale begeleiding en het zoeken van woningen 06.

>> AS 6. VERSTERKEN VAN DE BEGELEIDING VAN DE DAKLOZEN

De federale overheid zal de obstakels verwijderen die verhinderen dat een dakloze een referentie-adres kan nemen, indien hij nog ingeschreven is het bevolkingsregisters op basis van een adres dat niet meer actueel is. In de materie van de begeleiding van kwetsbare personen, voorziet het Waalse gewest, naast de uitvoering van het luik huisvesting van haar plan 'HP', de bevordering van de integratie van daklozen door toepassing van het decreet van 12 februari 2004 dat de professionalisering van de sector

voor het onthaal, opvang en begeleiding van personen met sociale moeilijkheden moet toelaten en de toepassing van het artikel 14§2 dat moet toelaten om in coherentie met het Plan Gel te functioneren.

In het Brusselse gewest zijn er meerdere maatregelen m.b.t. daklozen voorzien. In overleg met de organisaties en de publieke actoren actief in de huisvesting zal er een samenspraak gebeuren over de prioritaire opdrachten inzake inschakeling via huisvesting en een intensifiëring van de programma's voor sociale cohesie. Een nachtopvang zal georganiseerd worden (wintermaatregel voor daklozen), er wordt een verhoging voorzien van het aantal opvangplaatsen voor vrouwen, al dan niet vergezeld van hun kinderen. Er zal een ontmoetingsplaats voor daklozen waar zij zich kunnen uitspreken georganiseerd worden en de middelen voor het straathoekwerk zullen verhogen. De ontwikkeling van begeleid wonen voor daklozen zal financieel gesteund worden en er zal een referentiecentrum opgericht worden, zoals voorzien in het samenwerkingsakkoord tussen de 3 Brusselse gemeenschapscommissies en de Vlaamse Gemeenschap m.b.t. de hulp aan daklozen.

Van haar kant zal de Franse Gemeenschap een sensibilisatieproject m.b.t. gezondheid ontwikkelen voor daklozen en hen oriënteren naar een medische tenlasteneming. De Duitstalige Gemeenschap onderzoekt momenteel in detail het decreet van 9 mei 1994 betreffende de erkenning van instellingen die tijdelijk personen in nood opvangen en omkaderen en het toekennen van subsidies voor de aankoop, bouw, huur, renovatie en uitrusting van de gebouwen bestemd voor de crisisopvang.

>> AS 7. VOEREN VAN EEN INCLUSIEF BELEID EN HET BEVORDEREN VAN DE COÖRDINATIE TUSSEN DE VERSCHILLENDE OVERHEIDSNIIVEAUS

Op federaal niveau zullen bijkomende middelen voor huisvesting toegekend worden aan 15 steden en gemeenten die reeds een steun ontvangen in het kader van het Grootstedenbeleid en Mechelen en Sint-Niklaas. Deze middelen zullen tijdens de periode 2005-2007 vooral toegekend worden aan investeringsprojecten om bijkomende woningen te creëren of bestaande in orde te brengen met de kwaliteitsnormen. Deze woningen moeten ten goede komen aan mensen die over een laag inkomen beschikken. De Interministeriële Conferentie Grootstedenbeleid en

Huisvesting voorziet in de organisatie van een dialoog tussen de federale staat en de gefedereerde entiteiten, zowel over stedelijke als huisvestingsvraagstukken. In dit kader werden 10 werkgroepen geïnstalleerd. Deze zijn belast met het onderzoeken en het doen van aanbevelingen over een verscheidenheid van thema's zoals de strijd tegen de verwaarlozing, het gebruik van gedifferentieerde fiscale maatregelen om de toegang tot de huisvesting te stimuleren, de moeilijkheden m.b.t. de huurwaarborg, de strijd tegen de discriminatie in de huisvesting, de mogelijkheden om solidaire huisvestingsvormen te bevorderen voor personen in een kwetsbare toestand, ... Op het Brusselse niveau wordt er voorzien om een rondetafeloverleg te organiseren om te komen tot een gecoördineerde aanpak van huisjesmelkers en een intergewestelijke vergadering over sociale begeleiding.

>> AS 8. ONTWIKKELEN VAN DE KENNIS OVER DE PROBLEMATIEK

In 2005 startte de federale administratie voor het Grootstedenbeleid met een gegevensbank over de steden. Deze gegevensbank verzamelt statistieken voor elke stad over de bevolking, de tewerkstelling, het inkomen, huisvesting, enz.. In 2006 zal deze gegevensbank uitgebreid worden en raadpleegbaar zijn op de website www.grootstedenbeleid.be. Op het Vlaamse niveau voert het Kenniscentrum voor Duurzaam Woonbeleid een uitgebreide onderzoeksopdracht uit, met het oog op het verzamelen en analyseren van de nodige actuele gegevens over de woningkwaliteit en de woonwensen van de bewoners. Daarnaast loopt een ad hoc onderzoek over een aanbodbeleid in de private huursector en startte recent een onderzoek naar de mogelijkheden en modaliteiten van een huurwaarborgfonds. Eveneens zullen er in het Brusselse gewest verschillende instrumenten ontwikkeld worden: een evaluatie van de instrumenten om de effectiviteit van de bestaande maatregelen te bevorderen en de toegankelijkheid voor de meest armen te verzekeren, de oprichting van een woonobservatorium om te kunnen beschikken over betrouwbare gegevens over de huurmarkt en huurschalen te ontwikkelen, een structureel een verkennend woononderzoek, een Buurtatlas (overzicht van gemeentelijke investeringen) en vervolgens het opstellen van een kadaster van openbare eigendommen.

Indicatoren en opvolgingsmaatregelen

De indicatoren die gebruikt zullen worden om de onderscheiden acties op te volgen worden toegelicht in de fiches in het monitoringssysteem. De resultaten zullen stapsgewijs toegevoegd worden op de interactieve opvolgingsmonitor. De evoluties in de 3 targets zoals geformuleerd in sectie 2.1.1. zullen opgevolgd worden in de werkgroep indicatoren.

- De verhouding tussen het aantal sociale huurwoningen zal berekend worden door het opvragen van het aantal sociale huurwoningen bij de gewestelijke administraties en het aantal private huishoudens bij de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de FOD Economie.
- Het percentage huishoudens met een inkomen onder de mediaan die meer dan éénderde van het gezinsbudget aan huur besteden zal berekend worden door de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de FOD Economie en het Centrum voor Sociaal Beleid in het kader van de huishoudbudgetenquête.
- Het percentage van de bevolking dat leeft in een woning met minstens 2 structurele tekortkomingen zal opgevolgd worden op basis van de SILC-enquête.

Toegekende middelen om de doelstelling te bereiken

De middelen die toegekend worden aan de onderscheiden acties worden toegelicht in de fiches in het monitoringssysteem. Maar de realisatie van de doelstelling om iedereen een kwaliteitsvolle en betaalbare woning garanderen gebeurt eveneens en vooral door de mobilisatie van aanzienlijke middelen die reeds voorzien zijn voor structurele maatregelen die al langer in voege zijn, zowel op het gebied van huisvesting als op belendende domeinen zoals tewerkstelling, fiscaliteit, maatschappelijke hulpverlening, stadsrenovatie, justitie of zelfs gezondheid. Deze diversiteit in de benaderingen, die gepaard gaat met een diversiteit in bevoegde diensten en overheden en financieringsbronnen, vraagt een volgehouden inspanning op het gebied van samenwerking en coördinatie. De Interministeriële Conferentie over huisvesting vormt hierbij een essentieel instrument.

Ontwikkelen van de activering en de diversiteit in het tewerkstellingsbeleid en de maatschappelijke integratie

Beleidsmaatregelen

>> AS 1. BEVORDEREN VAN DE GELIJKHEID VAN KANSEN IN (DE TOEGANG TOT) TEWERKSTELLING EN HET BEHEEREN VAN DE DIVERSITEIT

Iedereen dient gelijke toegang te hebben tot publieke of private tewerkstelling en de strijd tegen alle vormen van discriminatie, in het bijzonder in de toegang tot de werkgelegenheid blijft een hoofddoelstelling van de federale regering. In overleg met de sociale partners zullen er aanmoedigende en corrigerende beleidsmaatregelen worden genomen voor alle ondernemingen. Er zullen concrete acties worden gevoerd in samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten, alsook met de sociale partners en de overheids- of privéondernemingen, opdat de arbeidsmarkt een betere weergave zou zijn van de sociale realiteit van ons land. Concreet gaat het hierbij om de installatie van een interministeriële werkgroep over de discriminatie en de sensibilisatie van de bedrijfswereld. Het Overlegcomité binnen het Samenwerkingsakkoord Meerwaarden-economie 2004-2008 heeft het Netwerk van Administratie/Réseau des Administrations (NARA), waar de federale en Gewestelijke administraties voor sociale economie en sociale inschakeling in opgenomen zijn, opdracht gegeven om alle tewerkstellingsmaatregelen in kaart te brengen. Het NARA zal waken over een goede afstemming van de verschillende maatregelen en aan het Overlegcomité geregeld advies uitbrengen en voorstellen formuleren. Het optimaliseren van de arbeidsmarktkansen en een duurzame werkgelegenheid voor kansengroepen blijven hierbij centraal staan. In het beleid wordt op verschillende plaatsen ook aandacht gegeven aan het aspect diversiteit: apart budget voor projecten in het kader van diversiteit, stimuleren van diversiteitsmanagement in bedrijven via de +premie, maar ook een bijzondere aandacht voor het genderthema. De Vlaamse overheid beschouwt de armen als een geprivilegieerde groep binnen het diversiteitsbeleid. Diversiteitsplannen zullen gelanceerd worden om de participatie aan werk van armen en ex-gedetineerden met specifieke acties te verhogen. Het vernieuwde beleid inzake diversiteit moet toelaten om de uitsluiting op de arbeidsmarkt voor ouderen, mensen van een andere etnisch-culturele herkomst en gehandicapten te voorkomen. De Vlaamse overheid besteedt jaarlijks 8 miljoen Euro aan een aantal initiatieven. Concreet bestaan de acties uit 4 structurele projecten, 532 diversiteitsplannen in bedrij-

ven, de start van een 20-tal experimentele projecten en de aanwerving van 13 projectontwikkelaars bij het Kenniscentrum 'Leeftijd & Werk'. De financiële inspanning om deze acties te realiseren betekent een verhoging van het budget met 70% t.o.v. de vorige jaren. Vlaanderen voorziet eveneens in een tewerkstellingspremie bij de aanwerving van een persoon ouder dan 50 jaar.

In het Waalse Gewest neemt het begrip 'gelijke kansen' een centrale plaats in het beleid gericht op de toegang tot tewerkstelling: op een transversale manier zal het mee opgenomen worden in alle beleidsmaatregelen die ingevoerd zullen worden, maar bepaalde, concrete maatregelen zullen ontwikkeld worden om een doorbraak te forceren. Het Gewest ontwikkelt projecten op het gebied van management van diversiteit dat zich vertaalt in aantal acties ten voordele van de doelgroepen die het verst van de arbeidsmarkt verwijderd zijn. Bovenop de structurele maatregelen die prioritair op deze doelgroepen gericht zijn, zoals de Geïntegreerde Maatregel voor de Socio-Professionele Integratie, ontwikkelt het Waalse gewest meerdere maatregelen in het kader van haar Strategisch, Transversaal Plan voor de Sociale Insluiting: versterken van de jobcoaching in de schoot van de regionale zendingen voor tewerkstelling (unieke begeleidingsmethode die gericht is op moeilijk op de arbeidsmarkt inschakelbare personen en die een opvolging garandeert voor de ingeschakelde personen door een coach), de versterking van voorkwalificatie in het kader van de EFT en de OISP, versterken van de inschakeling van personen met een handicap door het creëren van bijkomende tewerkstellingsplaatsen in de schoot van de bedrijven die in aangepaste tewerkstelling voorzien om de sociale integratie van iedereen te bevorderen, de versterking van de inschakeling van rechthebbenden op het recht op maatschappelijke integratie door het bijkomend aanwerven van adviseurs inzake inschakeling en de versterking van de inschakeling van laaggeschoolden door de versterking van de bestaande Inschakelingsbedrijven en de creatie van nieuwe structuren. In Brussel concretiseert het diversiteitsbeleid zich door de organisatie van de sensibilisatieseminaars in bedrijven, een Diversiteitscharter, een Diversiteitsplan en de ondersteuning door gespecialiseerde consultants. Een Gelijkekansenbeleidsplan zal eveneens ingevoerd worden in de schoot van de Brusselse administratie voor de huisvesting.

>> AS 2. VERWIJDEREN VAN OBSTAKELS DIE DE TOEGANG VAN OUDERS OP DE ARBEIDSMARKT VERHINDEREN

Vlaanderen zal het aanbod van buitenschoolse en flexibele opvang van kinderen uitbreiden. In dit kader hebben de Vlaamse minister van Welzijn en de Vlaamse minister van Sociale Economie eind maart 2006 hun actieplan flexibele en occasionele kinderopvang voorgesteld. De uitbreiding in de kinderopvang komt er door extra vast personeel in dienst te nemen en door te werken met personeel dat flexibel kan inspringen via een nieuw poolsysteem én via de dienstencheques. De pools zullen langdurig werkzoekenden in dienst hebben, met prioriteit voor 50-plussers. Met dit actieplan zullen er 750 voltijdse jobs in de kinderopvang bijkomen en kunnen meer dan 49.000 kinderen per jaar flexibel en/of occasioneel worden opgevangen, in totaal 7,44 miljoen uur. Het plan zal in 2007 in werking treden.

De Franse Gemeenschap zal het Plan 'Cicogne II' uitvoeren dat er op gericht is om 8.000 bijkomende opvangplaatsen te creëren voor kinderen van 0 tot 3 jaar. In het kader van zijn Plan met prioritair acties voor de economische heropleving van Wallonië, besliste de Waalse regering om het door de Franse Gemeenschap gevoerde beleid te ondersteunen dat er op gericht is om de doelstellingen van de Europese Top van Barcelona te bereiken (dekkingsgraad van 33% tegen 2010). Bijkomende middelen werden vrijgemaakt zowel voor de gesubsidieerde tewerkstellingsplaatsen (Franse Gemeenschap) als voor infrastructuur (Waals Gewest), om 8.000 bijkomende plaatsen te creëren tegen 2009 03. In Brussel zullen 2.600 kinderopvangplaatsen gecreëerd worden. De Vlaamse Gemeenschapscommissie zal occasionele en flexibele kinderopvangplaatsen creëren in de bestaande infrastructuur in Brussel en nieuwe initiatieven aanmoedigen. Zij steunt eveneens de verhoging van het aantal plaatsen dat voorbehouden wordt voor kinderen van nieuwkomers en zal vorming met het accent op toegankelijkheid organiseren voor het personeel van de kinderopvangcentra. Tenslotte zal de opvang van werkzoekenden versterkt worden met de opening van een tweede Huis voor Kinderen in een 'achtergestelde' zone van het gewest en door de samenwerking te intensifiëren met de crèches van het Gewest.

>> AS 3. BEVORDEREN VAN DE TEWERKSTELLING VAN DE MINST GEKWALIFICEERDEN DOOR HEN TE ONDERSTEUNEN BIJ HUN STAPPEN TOT INTEGRATIE, DOOR HET ONTWIKKELEN EN ERKENNEN VAN HUN COMPETENTIES

Het integratiebeleid inzake werkgelegenheid wordt voortgezet in functie van de richtlijn die werd gegeven aan de OCMW's bij het begin van de legislatuur, namelijk de duurzame socioprofessionele inschakeling in de arbeidsmarkt van de OCMW-cliënten die zijn ingeschreven in een eerste traject voor werk. Er worden meerdere instrumenten gebruikt voor de ontwikkeling van geïntegreerde trajecten inzake socioprofessionele inschakeling zoals de overeenkomsten met de OCMW's van de grote steden (KB van 23.12.02), de krachtlijn 'Sociale insluiting' van de federale ESF-programmering en de maatregel tot bevordering van de inschakeling van de OCMW-cliënten in de bedrijfswereld. Wat betreft de geïntegreerde trajecten dient de reglementering in de toekomst meer de inspanningen van de OCMW's m.b.t. de diversifiëring van de tewerkstelling in rekening brengen. Op 24 juni 2004 werd door de Vlaamse regering een strategisch plan 'geletterdheid' goedgekeurd. In de uitvoering van het plan zijn enkele prioriteiten gelegd. Een snelle en systematische screening van de geletterdheid van kansengroepen is belangrijk, zodat zij indien nodig kunnen worden doorverwezen voor een intensieve opleiding en trajectbegeleiding. Het verankeren van het taal-, wiskunde- en informatica-aanbod in bestaande onderwijs- en opleidingstrajecten en de uitbouw van geletterdheidstraining in opleidingen op de werkvloer moet gestimuleerd worden. Een goede samenwerking tussen de centra voor basiseducatie, de beroepsopleidingen van VDAB en Syntra en de beroepsgerichte opleidingen in het onderwijs sociale promotie zijn daarbij van primordiaal belang. De aanpak in bedrijven en sectoren in de strijd tegen de laaggeletterdheid kan sterker ondersteund worden. Daarnaast bekrachtigde de Vlaamse Regering op 30 april 2004 het decreet betreffende het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid. Met dit decreet wil de Vlaamse overheid iedereen een recht in handen geven om een titel te bekomen voor wat hij of zij aan competenties verbonden aan een bepaalde beroepsuitoefening verworven heeft.

Men krijgt een officiële erkenning voor (een zinvol geheel van) beroepscompetenties die men doorheen (verschillende leeractiviteiten zoals) opleiding, werkervaring, acti-

viteiten in vrije tijd of vrijwilligerswerk heeft opgedaan. Een titel toont onmiddellijk aan wat iemand in zijn mars heeft. Op deze manier worden verborgen competenties zichtbaar gemaakt en worden posities op de arbeidsmarkt versterkt. Een titel vergroot de kans op duurzame werkgelegenheid.

In het Waalse Gewest voorziet, om een begeleiding op maat aan personen die zich in een bestaanonzekere toestand bevinden te garanderen, de geïntegreerde maatregel voor de professionele inschakeling een tenlasteneming, door verbindingen te leggen tussen te trajecten en de overgangen tussen de verschillende acties inzake opleiding en vorming, van personen die behoren tot een prioritaire doelgroep (werkzoekenden die ver van de arbeidsmarkt staan waaronder de laaggeschoolden, langdurig werklozen, gerechtigden op het leefloon, gehandicapten en personen van vreemde herkomst). Deze personen genieten van een inschakelingskredietcontract, dat hen een geïndividualiseerde begeleiding en opvolging door een unieke referentiepersoon (adviseur van FOREM, de Waalse dienst voor opleiding en arbeid) voor een periode van 2 jaar, hierbij inbegrepen tot 6 maanden na de tewerkstelling en bepaalde sociale tegemoetkomingen. De actie van de OCMW's zal eveneens versterkt worden om de inschakeling van gerechtigden op het leefloon te bevorderen. Bovendien, beoogt het luik socio-professionele inschakeling van het Plan HP een dynamische socio-professionele integratie van permanente bewoners die werkzoekend zijn (inventarisatie van behoeftes, vooropleiding en opleiding). Het Waalse Gewest zal eveneens handelen op het niveau van de professionele oriëntatie, zich hierbij basierend op de Tewerkstellingshuizen die een uniek loket bieden, gebaseerd op nabijheidspartnerschap (informatie, advies, begeleiding en logistiek) en op de Kruispunten Tewerkstelling-Opleiding die bijdragen tot de socio-professionele integratie (onthaal, informatie en advies). Een alfabetiseringsprogramma, uitgevoerd in samenwerking met de Franse Gemeenschap, laat niet alleen toe om te strijden tegen het analfabetisme maar eveneens om een structurele strijd te voeren tegen de ongeletterdheid door het opsporen, ten laste nemen en het begeleiden van mensen die in armoede leven 14. Voor de Franse gemeenschap is het doel van het samenwerkingsakkoord met het Waalse Gewest en de COCOF om de algemene capaciteit van alfabetiseringscursussen voor volwassenen te verho-

gen met 50% vertrekkende van een bepaling van het aanbod en de behoefte. De integratie van een sociale clausule in de openbare aanbestedingen zal toelaten om werkzoekenden die niet over voldoende werkervaring beschikken, op de werkvloer op te leiden en een ervaren wervingsreserve voor de ondernemingen te creëren. Wat betreft de nieuwe technologieën, laat het Waalse programma eveneens toe een coherente strategie op het gebied van de strijd tegen de digitale kloof te voeren, ondersteund door vormingsinitiatieven en het ontwikkelen van kennis op een continue manier. Vervolgens zal de validatie van de competenties, die georganiseerd wordt door het Waalse Gewest, de Franse Gemeenschap en in Brussel, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, bijdragen tot het bieden van meer opleidingsmogelijkheden op de werkvloer en het verhogen van het volume en het niveau van de kwalificatie. Er zal een partnerschap ontwikkeld worden tussen de BGDA en de 19 Brusselse OCMW's om een socio-professioneel inschakelingsprogramma te realiseren voor gerechtigden op het leefloon of een equivalent ervan, terwijl de gewestelijke administratie personen met een 'eerste contract' zal aanwerven.

>> AS 4. STEUNEN VAN DE SOCIALE EN PROFESSIONELE INTEGRATIE VAN RISICOGROEPEN EN BEVORDEREN VAN DE ACTIVERING VIA ANDERE DAN PROFESSIONELE ACTIVITEITEN

Activering dient zich niet te beperken tot een betaalde tewerkstelling. Men dient eveneens rekening te houden met de diversiteit van de sociale uitsluiting en het vrijwilligerswerk te herwaarderen. Dit kan eveneens een stap naar de integratie in de maatschappij inhouden en geeft een aanwijzing over de noden waaraan niet tegemoet wordt gekomen door verlonde tewerkstelling. Vlaanderen zal investeren in de verdere uitbouw van de lokale diensteneconomie. Verwacht wordt dat het decretale kader voor de lokale diensteneconomie eind 2006 een feit zal zijn. Dit decretale kader zal enerzijds de structurele erkenning van de buurt- en nabijheidssdiensten mogelijk maken en anderzijds de basis zijn voor de uitbouw van de lokale diensteneconomie als 2e pijler van de lokale werkwinkels. Op die manier dienen lokale jobs te worden gecreëerd voor laaggeschoolde langdurig werkzoekenden en rechthebbenden op maatschappelijke integratie of financiële hulp. Deze jobs zijn er inhoudelijk op gericht om aanvullend op het

reguliere aanbod een aantal maatschappelijke noden in te vullen. In het kader van het Vlaamse meerbanenplan worden acties voorzien die vnl. gericht zijn naar werkzoekenden die worden geconfronteerd met 'een niet arbeidsmarktgerelateerde' problematiek. Het betreft drie categorieën van werkzoekenden met name de langdurige werkzoekenden met ernstige psychische problemen (5%), ernstig medische problemen (14%) en werkzoekenden die niet terecht kunnen in het NEC (vb. omwille van voorgaande problemen of mentale handicap). De kern van de voorliggende acties bestaat uit het versterken van de gespecialiseerde screening, het pilootmatig ontwikkelen van activeringstrajecten waarin een combinatie tussen werk en zorg gemaakt wordt, en het verhogen van de kwantiteit en kwaliteit van de arbeidszorgplaatsen binnen de sociale economie. Van zijn kant, om tegemoet te komen van mensen die in armoede leven, zal het Waalse Gewest de oprichting van de sociale netwerken en geïntegreerde gezondheidsnetwerken bevorderen. Dit komt tegemoet aan een vraag uit het werkveld om de financiering van de ont-haalinitiatieven voor kwetsbare doelgroepen te herbekijken. Eveneens schrijft men zich hiermee in in de doelstelling van het Waalse PST om in de grote steden de meest noodlijdenden te helpen. Het Waalse gewest ontwikkelt eveneens een actie in het kader van de inschakeling van rechthebbenden op het RMI (versterking van de inschakelingdiensten bij de OCMW's, versterking van jobcoaching en versterking van de regionale zendingen voor tewerkstelling). In dezelfde optiek organiseert de Franse Gemeenschap een preventieve dienstverlening door het uitbouwen van mobiele equipes in samenwerking met de medische en sociale wereld: organisatie van tuberculose-testen bij kwetsbare doelgroepen (nieuwkomers, illegalen, gedetineerden, ...). Om de toegang tot cultuur te stimuleren zal de Franse gemeenschap de toegang tot ge-conventioneerde musea gratis maken op de eerste zondag van de maand.

>> AS 5. STIMULEREN VAN DE UITBREIDING VAN DE SOCIALE ECONOMIE, DE NABIJHEIDDIENSTEN EN DE DUURZAME ONTWIKKELING ALS HEFBOMEN VOOR DE ACTIVERING EN DE DIVERSITEIT

Een van de aanbevelingen van de werkgroep 'acties' was het blijven promoten van de sociale clausules door het informeren, sensibiliseren en stimuleren van de bedrijven

en hen steun bieden bijvoorbeeld door jobcoaching. Om de verduurzaming van overheidsopdrachten te bevorderen zal de Cel Sociale Economie in samenwerking met de POD Duurzame Ontwikkeling een steunpunt duurzame overheidsopdrachten oprichten. De werkgroep acties beval eveneens aan om de verdere ontwikkeling van maatschappelijk verantwoord ondernemen te stimuleren door de zichtbaarheid ervan te verhogen en te sensibiliseren bij de sociale partners. De Gewesten hebben er zich in het kader van het samenwerkingsakkoord voor de meerwaardeneconomie toe verbonden de activiteiten-coöperatieven te ondersteunen, terwijl de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling een referentiekader maatschappelijk verantwoord ondernemen uitwerkte. Het gemeenschappelijke referentiekader moet de aanzet vormen van een actieplan maatschappelijk verantwoord ondernemen, waarin concrete acties en initiatieven vanuit de overheid zullen worden opgenomen tot ondersteuning, facilitering en kwaliteitsbevordering van MVO in België van het actieplan. In Vlaanderen zullen de 'actieplannen steden en gemeenten ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid' worden uitgevoerd. Sedert 1 januari 2006 is in 13 steden en gemeenten in Vlaanderen een actieplan van start gegaan dat de jeugdwerkloosheid sterk moet bestrijden. De steden en gemeenten hebben daarvoor een samenwerkingsakkoord ondertekend met de Vlaamse minister van Werk en de Vlaamse minister van Sociale Economie. Op jaarbasis is daarvoor € 7,5 miljoen uitgetrokken, waarvan € 4,5 miljoen bestemd is voor de sociale economie. Naast activering van de jongeren gaat het vooral om jobhunting, intensieve jobcoaching en het aanbieden van jobs op maat. In de sociale economie kunnen initiatieven worden gerealiseerd in de volgende 3 pijlers: competentieverhoging van jongeren vertrekkende vanuit hun leefwereld, lokale overheid als maatschappelijk verantwoorde ondernemer, en creatie van jobs via lokale diensteneconomie. Binnen de invoegeconomie creëert de Vlaamse Regering bijkomende kwaliteitsvolle jobs en gaat meer aandacht uit naar de kwaliteit van de arbeid en de omkadering op de werkvloer. In het kader van het meerbanenplan besliste de Vlaamse regering op 21 april 2006 om aan de erkende sociale werkplaatsen een uitbreiding toe te kennen met 400 VE doelgroepwerknemers en 80 VE omkaderingspersoneelsleden. Daarnaast zijn er in het kader van het VIA-akkoord 2006-2010 nog 42 VE doel-

groepwerknemers en 8 VE omkaderingspersoneelsleden beschikbaar voor 2006. In Wallonië zijn de inschakeling-bedrijven, (die de oprichting van kleine bedrijven aanmoedigen door de risico's te verminderen en die een inschakelingsgraad van 70% kennen) momenteel het onderwerp van een decretale procedure om hen structureel in te bedden door hun erkenning en subsidiëring te reglementeren, terwijl de versterking van de bestaande structuren moet toelagen om tewerkstelling bij te creëren in de nabijheidsdiensten en de sociale economie te valoriseren. Al verscheidene jaren worden er bovendien geslaagde proefprojecten uitgevoerd in achtergestelde wijken om de spiraal van achterstand om te buigen, te strijden tegen de isolatie en uitsluiting van de bewoners en hier een betere leefomgeving te creëren zowel op fysisch als sociaal vlak. Om deze diensten te consolideren door een structurele erkenning en een juridische en financiële zekerheid te bieden, zal er in 2006 een Decreet voor de Nabijheidsdiensten uitgewerkt worden. Dit moet niet enkel hun activiteiten definiëren maar zal eveneens hun subsidievoorwaarden bepalen. Daarnaast draagt het luik plattelandsontwikkeling van het plan HP bij aan een participatieve benadering, vernieuwende initiatieven, aangepast aan de noden van de permanente bewoners en de plattelandsbewoners en het verzekeren van een evenwichtige territoriale ontwikkeling. In Brussel zullen eveneens nieuwe tewerkstellingsplaatsen in de nabijheidsdiensten gecreëerd worden voor GESCO's in de sectoren reinheid, het onderhoud van sociale woningen, veiligheid en jonge kinderen. Om de sociale economie in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest verder uit te bouwen zal de installatie van een gewestelijk platform voor de sociale economie de erkenning en/of financiering van inschakelingbedrijven en lokale initiatieven voor de ontwikkeling van de tewerkstelling. Het doel is de creatie van economische activiteiten te ondersteunen door bedrijvencentra en loketten voor de sociale economie. Bovendien zullen er twee bijkomende centra geopend worden in het kader van het Brusselse netwerk van de bedrijvencentra voor de sociale economie.

>> AS 6. ONTWIKKELEN VAN DE KENNIS OVER DE PROBLEMATIEK

M.b.t. de kennis inzake de activering worden op federale niveau verschillende instrumenten gebruikt om de geïntegreerde inschakelingstrajecten te ontwikkelen inzake

socio-professionele inschakeling: de studie van trajecten om het aantal OCMW-cliënten dat aan het werk wordt gehouden na te gaan, een studie van transferten die de reële impact bestudeert van de activering van het zoekgedrag in het kader van het Plan voor meer begeleiding van de werklozen dat van start ging in juli 2004, zowel inzake het zoeken naar werk als naar de toekenning van een leefloon omwille van verlies van de financiële middelen van de werkloosheidsverzekering. In het Brusselse Gewest zullen alle tewerkstellingsmaatregelen geïnventariseerd en geëvalueerd worden om tot een vereenvoudiging te komen en enkel diegene te behouden die tot een kwaliteitsvolle en normaal verloonde tewerkstelling leiden. Met betrekking tot de kennis in de materie van de diversiteit betekent de etnische registratie of monitoring dat de gegevens over de aanwezigheid van etnische minderheden in de sectoren geregistreerd worden. Dit laat de overheid toe om te onderzoeken waar de pijnpunten liggen, bij welke sectoren, in welke regio en bij welke beroepen. In vele landen is de registratie op basis van etnische criteria heel gewoon en ingeburgerd, terwijl er in België zware tegenkanting is. Daarom is aan de sociale partners gevraagd een 'eenduidig standpunt' te bezorgen. Ook de etnische minderheden zullen zo breed mogelijk bevraagd worden over hun ideeën omtrent monitoring. Het Centrum voor gelijke kansen zal die bevraging organiseren. In Vlaanderen zal er een afstemming van verschillende initiatieven rond de registratie van kansengroepen gebeuren en is men recent van start gegaan met enkele pistes te verkennen om te komen tot een objectieve meetmethode van de doelgroep allochtonen. In Brussel zal er een rondetafeloverleg georganiseerd worden over statistieken gebaseerd op de herkomst.

Indicatoren en opvolgingsmaatregelen

De indicatoren die gebruikt zullen worden om de onderscheiden acties op te volgen worden toegelicht in het monitoringsysteem. De resultaten zullen stapsgewijs toegevoegd worden op de interactieve opvolgingsmonitor. De evoluties in de 3 targets zoals geformuleerd in sectie 2.1.2. zullen opgevolgd worden in de werkgroep indicatoren.

Toegekende middelen om de doelstelling te bereiken

De middelen die toegekend worden aan de onderscheiden acties worden toegelicht in de fiches in het monitoring-systeem. Maar de realisatie van de doelstelling om de activering en de diversiteit te ontwikkelen binnen de tewerkstelling gebeurt eveneens en vooral door de mobilisatie van aanzienlijke middelen die al voorzien zijn voor structurele maatregelen die al langer in voege zijn, zowel op het gebied van tewerkstelling als op belendende domeinen zoals onderwijs en vorming, sociale zekerheid, maatschappelijke hulpverlening, kinderopvang, justitie, de strijd tegen racisme of zelfs gezondheid. Deze diversiteit in de benaderingen, die gepaard gaat met een diversiteit in bevoegde diensten en overheden en financieringsbronnen, vraagt een volgehouden inspanning op het gebied van samenwerking en coördinatie. Vandaar het belang van de verscheidene transversale beleidsmaatregelen die opgezet worden.

Beleidsmaatregelen

>> AS 1. INGRIJPEN OP HET INKOMEN VAN DE GEZINNEN EN DE HUISVESTINGSKOST

Meerdere maatregelen uit de secties 2 en 3 vallen eveneens onder deze as. Het is niet noodzakelijk om hen hier te vermelden om aan het belang ervan te herinneren. Andere maatregelen richten zich meer specifiek naar huishoudens met kinderen met waarbij een verbetering van de materiële levensvoorwaarden van deze laatste wordt nastreeft. Daarom vormt de koppeling van de sociale uitkeringen aan de welvaart een prioriteit van federale overheid. De werkbonus draagt eveneens bij tot deze doelstellingen, net zoals de nieuw ingevoerde schoolpremie die in augustus 2006 voor de eerste keer zal betaald worden voor kinderen tussen de 6 en 18 jaar.

>> AS 2. STIMULEREN VAN DE SOCIALE PARTICIPATIE VAN ALLE KINDEREN VANAF EEN VROEGE LEEFTIJD.

Een vroegtijdige deelname van kinderen aan de samenleving, via ondermeer kinderopvang en kleuteronderwijs, verhoogt de latere slaagkansen in het onderwijs. De federale overheid ontwikkelde een project om d.m.v. interculturele bemiddeling bedelende ouders er toe te bewegen hun kinderen naar school te sturen i.p.v. hen mee uit bedelen te nemen. Vlaanderen onderneemt inspanningen om het aanbod aan kinderopvang te verhogen en de toegankelijkheid ervan te verhogen door bestaande uitsluitingsmechanismen aan te pakken. Daarnaast wil men de deelname aan het kleuteronderwijs verhogen door een sensibilisering over het belang van een vroegtijdige participatie. In de Franse Gemeenschap, waar een kind in het kleuteronderwijs vanaf 2,5 jaar terecht kan, voorziet het Contract met de School een evolutie in de omkadering op elk moment in het schooljaar in functie van de toename van het aantal leerlingen. Voor het lager onderwijs voorziet het contract voor de school een versterking van de omkadering in de twee eerste jaren door de aanwerving van 360 bijkomende leerkrachten in 2005 en 540 in 2006, naast de terbeschikkingstelling van 160 leerkrachten voor de 670 inrichtingen die minder dan 50 leerlingen tellen. Het Waalse gewest legt de nadruk op de strijd tegen het afhaken op school en op de bevordering van de toegang tot de nieuwe technologieën voor jongeren. In het Brusselse Gewest stabiliseert de Franse Gemeenschapscommissie de financiering van de huiswerkscholen en

andere diensten die zich richten naar de opvang van jongeren in moeilijkheden en voorziet bovendien een subsidiëring om een betere toegang te garanderen aan de meest achtergestelden aan sportbeoefening, met de prioriteit op achtergestelde buurten. Vanaf de start van het schooljaar 2006, zullen de Waalse en Brusselse musea die geconventioneerd zijn met de Franse Gemeenschap gratis zijn voor groepen van scholen en jongeren. Daarnaast zal er decreet m.b.t. de tenuitvoerlegging, de promotie en versterking van de samenwerking tussen Cultuur en Onderwijs aangenomen worden in de Franse Gemeenschap om cultuur de centrale plaats die zij verdient te laten innemen in onderwijsinstellingen. Bovendien zal er een betalingstitel onder de naam 'Sport-cheque' ingevoerd worden om de integratie, aansluiting en participatie van maatschappelijk kwetsbare jongeren tussen de 6 en 18 jaar te bevorderen in de sportstructuren van de Franse Gemeenschap.

>> AS 3. VERLAGEN VAN DE KOST VAN ONDERWIJS EN STIMULEREN VAN DE GELIJKHEID VAN KANSEN

In Vlaanderen worden scholen sinds september 2002 verplicht de kosten op te nemen in hun schoolreglement. Vlaanderen zal inspanningen ondernemen om de kosteloosheid van het onderwijs te garanderen voor alles wat nodig is om de eindtermen te bereiken. Vlaanderen zal het basisonderwijs kosteloos maken voor wat nodig is om de eindtermen te bereiken. Voor de kostenbeheersing in het secundair onderwijs zal een maximumbijdrage vastgelegd worden. Daarnaast zal een nieuw financieringssysteem voor leerplichtonderwijs op basis van leerlingen- en schoolkenmerken ingevoerd worden. Opleidingen tot knelpuntberoepen krijgen daar bovenop een premie per leerling om de ouderbijdrage verder te verminderen. Ook in de Lokale Overleg Platforms (LOP) is kostenloosheid-/kostenbeperking een bijzonder actueel thema. Er wordt rond gewerkt, gaande van aftastende gesprekken tot zeer concrete initiatieven: codes rond kosten op school, afspraken met OCMW/gemeente, fondsen voor gezinnen met betalingsmoeilijkheden, ... Eveneens onderneemt Vlaanderen heel wat inspanningen om de doelgroepen die recht hebben op een studiebeurs maximaal te bereiken: toegankelijke informatiebrochures, samenwerking met de LOP's, zitdagen in de gemeentes, ... De nieuwe wetgeving voor studietoelagen, die in werking treedt vanaf 2007-2008, introduceert hogere maximumgrenzen en hogere

bedragen die uitgekeerd zullen worden. De administratieve vereenvoudiging zal er toe leiden dat de burger heel weinig informatie moet aanreiken om de aanvraag te vervolledigen. De discussienota Leerzorgkader, die een her-tekening voorstelt van gewoon en buitengewoon onderwijs, is momenteel voorwerp van maatschappelijk overleg. Dit mondt uit in een beleidsnota, waarop een decreet zal vorm krijgen (implementatie sept. 2009). Scholen kunnen sinds het schooljaar 2005-2006 voorrangregelingen, ingeschreven in het GOK-decreet, implementeren en een actief rekruteringsbeleid gaan voeren om hun populaties te diversifiëren. Momenteel worden een aantal kleinschalige onderwijsexperimenten ter zake gesteund. Eveneens onderzoekt Vlaanderen hoe Onderwijs aan Anderstalige Nieuwkomers (OKAN) bijgestuurd kan worden. Ook worden er projecten ontwikkeld om bijvoorbeeld aan huiswerkbegeleiding te doen bij kansarme gezinnen. In de Franse gemeenschap werd er in mei 2006 een omzendbrief verstuurd naar de scholen om hen duidelijk en praktisch te herinneren aan de wetgeving m.b.t. de schoolkosten. Eveneens werden er nieuwe maatregelen voorgesteld die binnenkort in voege zullen treden m.b.t. de kosten die kunnen gevraagd worden aan de leerlingen en hun familie voor buitenschoolse activiteiten en klassen op verplaatsing en in open lucht. Positieve initiatieven worden eveneens belicht. Een andere prioriteit van het Contract voor de Scholen in de Franse Gemeenschap is het herwaarderen van het kwalificerend onderwijs door het gefaseerd ter beschikking stellen van uitrusting uit de arbeidswereld. (Realisatie van een kadaster van bestaande hulpmiddelen, investering in de basisuitrusting van de scholen, ontwikkeling van de toegang tot competentie/referentiecentra en bedrijven voor de leerlingen en leerkrachten, ontwikkeling van Centra voor Vooruitstrevende Technologieën, infrastructuur die spits technologieën ter beschikking stellen ongeacht het onderwijsnet of het karakter van het onderwijs), door het verbreden en systematiseren van stages in de 3de onderwijsgraad, door de valorisatie van een benadering 'beroepen' om de leerlingen toe te leiden tot beroepen die duidelijk geïdentificeerd en erkend zijn en door de organisatie van een modulaire kwalificerende opleiding die toelaat de leerling vooruit te gaan door het accent te leggen op de verworven competenties.

>> AS 4. ONDERSTEUNEN VAN OUDERS IN HUN EDUCATIEVE ROL

In het Vlaamse Actieplan Spijbelen én in de beheersovereenkomsten met de ouderkoepelverenigingen staan een aantal acties die gericht zijn op ouderbetrokkenheid van moeilijk bereikbare groepen. Specifiek voor de moeilijk bereikbare doelgroepen werd voor de CLB's eveneens in de mogelijkheid voorzien om vanaf september 2006 ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting en interculturele bemiddelaars structureel in hun personeelsformatie op te nemen. In Vlaanderen werkt men ook aan de uitbouw van het beleid inzake opvoedingsondersteuning. Via vroegtijdige ondersteuning van gezinnen met opvoedingsvragen tracht men verdere escalatie van problemen te vermijden. In 14 opvoedingswinkels kunnen ouders terecht met hun vragen. Hierbij zal men samenwerken met partners op heel lokaal niveau om alle actoren te betrekken bij de opvoedingsondersteuning en een laagdrempelig aanbod te garanderen. Daarnaast zal Vlaanderen de implementatie van het 'Triple P' programma ondersteunen. Dit programma stimuleert ouders en andere opvoeders om kinderen vooral positief te bejegenen en gaat uit van een sterk geloof in de mogelijkheden van ouders en kinderen. Verder subsidieert men in Vlaanderen steungezinnen. Steungezinnen bieden preventieve, laagdrempelige ondersteuning aan kansarme en sociaal geïsoleerde gezinnen of jongeren. De hulpverlening bestaat uit het realiseren en begeleiden van een steunrelatie tussen een steunvragend en een steunbiedend gezin. Het gaat om situaties waarbij gezinnen die in een problematische gezinsfase verkeren en waarbij de kentering naar een positieve evolutie binnen een redelijke termijn te verwachten is. De ondersteuning en de begeleiding van kinderen en hun gezin is tijdelijk en wordt afgerond wanneer het gezin weer op eigen kracht verder kan. De ondersteuning kan geboden worden bij zowel de opvoeding en schoolse taken als bij sociale en veeleer praktische zaken.

In de Franse Gemeenschap is een van de prioriteiten van het Contract voor de school om de relaties tussen de school en de gezinnen te verbeteren. Dit gebeurt door het opstarten die projecten die de banden tussen de gezinnen en de scholen versterken en het organiseren van de participatie van de ouders aan het leven op school Er

zullen 'Ontmoetingen Scholen/Families' georganiseerd worden in het eerste trimester van het schooljaar 2006/2007. Hierbij zullen de verschillende actoren van de scholen bijeengebracht worden op neutrale plaatsen (culturele centra) om hun elk vanuit hun gezichtspunt te discussiëren over verschillende thema's. Eveneens zullen er 'Luisterpunten voor Ouders' geopend worden in de scholen onder de vorm van maandelijks permanenties voor ouders die moeilijkheden ondervinden bij de omkadering van hun kind. Eveneens zullen er pilootprojecten en actie-onderzoeken uitgevoerd worden om de educatieve samenwerking tussen de leerkrachten, de ouders en hun kinderen te stimuleren. De Franse Gemeenschap zal er eveneens over waken dat er toegankelijke geschreven informatie over het schoolsysteem zal verspreid worden onder de ouders. In Brussel zal de Vlaamse Gemeenschapscommissie centra voor opvoeding ontwikkelen naast een ondersteuningsaanbod voor de gezinnen. Preventieve acties met jongeren zullen aangemoedigd worden bij de Brusselse OCMW's.

>> AS 5. VERMIJDEN VAN DE PLAATSING VAN KINDEREN EN HET PROMOTEN VAN ALTERNATIEVE OPLOSSINGEN

Rond de opvang van niet-begeleide buitenlandse minderjarigen, werd er vanuit de werkgroep van de interministeriële conferentie een advies geformuleerd. Op basis hiervan kunnen de gesprekken tussen de gemeenschappen en de federale staat worden verder gezet om te komen tot een samenwerkingsakkoord. Hierin moet een transparant en aaneengeschakeld traject worden beschreven waarbij de hulpvraag van de jongere en een kwaliteitsvolle hulpverlening centraal staan. De Vlaamse Gemeenschap blijft investeren in het versterken en differentiëren van het hulpaanbod. Met het Globaal Plan voor de Bijzondere Jeugdzorg zou het aanbod in de Bijzondere Jeugdbijstand met 14% groeien. Dit Globaal Plan wil een waaier aan antwoorden bieden op de problemen waar de jeugdzorg in Vlaanderen mee geconfronteerd wordt. Dit plan is meer dan een loutere uitbreiding van het aanbod. Het gaat ook om preventie, risicoscreening, vroegtijdige detectie aan huis, ... Tegen 2009 komen er 200 ambulante begeleidingsplaatsen bij binnen het hulpaanbod van BJB. De werkvorm Crisishulp aan Huis wordt in deze periode geïmplementeerd in Vlaanderen en er komen 60 plaatsen bij binnen de centra voor onthaal, observatie en oriëntatie.

De Franse Gemeenschap besliste in mei 2006 eveneens om de jeugdhulpverlening te versterken. Dit houdt onder meer in de aanpassing van organisatie van het aanbod van de Diensten voor Hulp aan Jongeren en de Diensten voor de Bescherming van Jongeren, de harmonisatie van de opleiding van de beroepskrachten, de verbetering van de toegang tot geschreven documenten voor de families, de progressieve verruiming van de taken van de pedagogische inspectie, de garantie van een coherente referentie voor elke jongere, de uitbreiding van het werkterrein van het familiale onthaal, de versterking van de taakstelling van de dagopvangcentra en de versterking van de samenwerking tussen de sectoren van de jeugdhulpverlening, jeugdwerk, cultuur, sport en de onderwijswereld. Het Waalse gewest zal urgentiestructuren organiseren die toelaten om gezinnen in crisissituaties te huisvesten en te begeleiden naar een duurzame herhuisvesting.

>> AS 6. ONTWIKKELEN VAN DE KENNIS OVER DE PROBLEMATIEK

Momenteel wordt er een onderzoek uitgevoerd naar de relatie tussen armoede en de plaatsing van kinderen. De kansarmoede in onderwijs wordt in Vlaanderen opgevolgd via de GOK-indicatoren. Onderwijsachterstanden zijn ook voorwerp van internationaal vergelijkend onderzoek (PISA, ...) Momenteel loopt ook een representatieve steekproef bij GOK-leerlingen. De LOP's pogen in kaart te brengen hoe de centrale onderwijsgegevens inzake GOK-problematiek zich lokaal vertalen, wat een beleid op maat van plaatselijke behoeften toelaat. Ook Kind en Gezin heeft een permanente registratie van kansarme gezinnen. Dit is belangrijk in het kader van beleid, omdat er extra geïnvesteerd wordt in de zorg voor kansarme gezinnen (meer consulten, meer huisbezoeken, ...). In de Franse Gemeenschap zullen de maatregelen om te strijden tegen de concentratiescholen en om aan iedere leerling gelijke kansen op sociale emancipatie bestudeerd en geëvalueerd worden om na te gaan of er bijkomende of aanvullende pistes en acties nodig zijn. In dit kader zullen de huidige maatregelen (positieve discriminatie, gedifferentieerde subsidiëring, ...) geconfronteerd worden met anderen (gedifferentieerde omkadering, gladstrijken van de subsidies over meerdere jaren, definiëring en aankondigen van de beschikbare plaatsen in elke instelling, ...). Deze studie zal voltooid worden tegen begin 2007. In Brussel zul-

len de noden inzake opvang in kaart gebracht worden. Het sociaal rapport, dat zal verschijnen in de herfst van 2006, van de Duitstalige Gemeenschap zal het accent leggen op 'armoede bij kinderen'.

Indicatoren en opvolgingsmaatregelen

De indicatoren die gebruikt zullen worden om de onderscheiden acties op te volgen worden toegelicht in de fiches opgenomen in de monitor. De resultaten zullen stapsgewijs toegevoegd worden op de interactieve opvolgingsmonitor. De evoluties in de 2 targets zoals geformuleerd in sectie 1 zullen opgevolgd worden in de werkgroep indicatoren. Het armoederisico voor kinderen zal bepaald worden op basis van de SILC-enquête en nationale gegevens. Het aandeel van kinderen die leven in een huishouden zonder betaald werk is gebaseerd op de Arbeidskrachtenenquête van de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de FOD Economie.

Toegekende middelen om de doelstelling te bereiken

De middelen die toegekend worden aan de onderscheiden acties worden toegelicht in de fiches in het monitoring-systeem. Maar de realisatie van de doelstelling om de armoede bij kinderen te bestrijden, gebeurt eveneens en vooral door de mobilisatie van aanzienlijke middelen die al voorzien zijn voor structurele maatregelen die al langer in voege zijn, zowel op het gebied van onderwijs als op belendende domeinen zoals sociale zekerheid, maatschappelijke hulpverlening, kinderopvang, tewerkstelling, huisvesting, gezondheid, sport of zelfs cultuur. Deze diversiteit in de benaderingen, die gepaard gaat met een diversiteit in bevoegde diensten en overheden en financieringsbronnen, vraagt een volgehouden inspanning op het gebied van samenwerking en coördinatie. Vandaar het belang van de verscheidene transversale beleidsmaatregelen die opgezet worden.

Voorbereidend proces

Net zoals de vorige Nationale Actieplannen Sociale Insluiting, werd het hoofdstuk Sociale Insluiting van het Strategisch Rapport gerealiseerd onder de coördinatie van de POD Maatschappelijke Integratie, een federale administratie die valt onder de bevoegdheid van de minister voor Sociale Integratie.

Om de coherentie met de andere hoofdstukken van het Strategisch Rapport te garanderen, wordt de POD Maatschappelijke Integratie vertegenwoordigd in het redactiecomité van het Strategisch Rapport door zijn voorzitter. De POD Maatschappelijke Integratie ligt aan de basis van de hervorming van de werkgroep Acties zoals goedgekeurd in juli 2005 om de participatie van de stakeholders te verhogen. Deze nieuwe werkgroep acties, uitgebreid met de vertegenwoordigers van alle betrokken sectoren van het maatschappelijke middenveld, kwam 5 maal samen in voorbereiding van het NAPIIncl 2006-2008. De eerste drie bijeenkomsten waren gewijd aan een discussie over elk van de 3 sleutelprioriteiten, de twee laatste lieten toe aan de deelnemers het voorontwerp van het NAPIIncl te presenteren zoals het opgesteld was vertrekkende van hun inbreng. De keuze van de drie sleuteluitdagingen werd unaniem gevolgd door de verschillende politieke verantwoordelijken. De gebruikte methode bestond er in om een maximum aan aanbevelingen te verzamelen bij de actoren om vervolgens het politieke niveau te bevragen over hun intenties m.b.t. deze aanbevelingen. De groep acties werkte in samenwerking met de werkgroep indicatoren die haar werkzaamheden parallel verrichtte, zich hierbij concentrerend op de ontwikkeling van de meest geschikte indicatoren om targets te bepalen en voor een optimale opvolging van de weerhouden sleuteluitdagingen.

Beleidscoördinatie

De federale Minister voor Sociale Integratie werd gemandateerd door de Interministeriële Conferentie Integratie in de Samenleving, die hij voorziet, om het proces voor de uitwerking van het NAPIIncl in goede banen te leiden. Aan deze Conferentie nemen eveneens de federale ministers deel die bevoegd zijn in materies die een band hebben met de sociale insluiting en de ministers van de Gemeenschappen en Gewesten die het beleid inzake sociale insluiting coördineren. De Conferentie keurde eveneens de uitbreiding van de werkgroep acties en haar nieuwe manier van werken goed. Zij keurde eveneens de keuze van de 3

sleutelprioriteiten goed en de door de federale en regionale administraties voorgestelde planning voor de opmaak van het NAPIIncl 2006-2008. De validering van het einddocument gebeurt eveneens door de Interministeriële Conferentie.

Politieke beleidscoördinatie gebeurt er eveneens op regionaal vlak. In Vlaanderen werd er een sterk gestructureerde coördinatie geïnstalleerd voor de realisatie van het Vlaamse Actieplan Armoedebestrijding (zie de sectie van de goede praktijken). Zowel op het politieke als administratieve niveau beschikken de Vlaamse vertegenwoordigers over een volledig beeld van de geplande beleidsmaatregelen op hun territorium en kunnen zo het NAPIIncl voeden zonder opnieuw raadplegingen te organiseren op regionaal niveau. In Wallonië bestaan er eveneens gecoördineerde regionale actieplannen, waarbij het PST 3 zich specifiek richt op sociale insluiting maar een andere periode of maatregelen bevat dan deze van het NAPIIncl. De maatregelen die weergegeven worden in het NAPIIncl dienen voorafgaandelijk het onderwerp uit te maken van een beslissing op de Waalse regering. Om de coördinatie te vereenvoudigen besliste deze om in 2003 een opvolgingscomité op te richten voor Waalse luik van het NAPIIncl en in juli 2006 om dit om te vormen tot een permanente interkabinettenwerkgroep, uitgebreid met de administraties en vertegenwoordigers van het middenveld. In Brussel valt de administratieve coördinatie onder de bevoegdheid van de GGC en haar 2 ministers. Deze administratie is wettelijk belast met de coördinatie tussen de verschillende politieke instellingen op het Brusselse grondgebied. In de strijd tegen de armoede zijn er verschillende instellingen betrokken (Gewest, Gemeenschapscommissie of Gemeenschap), die niet noodzakelijk vallen onder de bevoegdheden van de ministers die in het overleg betrokken zijn. In juli 2006 nam het Brusselse parlement een nieuwe ordonnantie aan die de synergie coördineert tussen de Brusselse overheden m.b.t. de staat van de armoede, de samenwerking m.b.t. het NAPIIncl en de uitwerking van een Brussels Plan voor de strijd tegen de armoede.

Mobiliseren en betrekken van alle stakeholders

Zoals reeds vermeld, werd de participatie van alle stakeholders sterk gestimuleerd door de uitbreiding van de werkgroep acties en zijn nieuwe manier van werken. De talrijke personen die deelnamen aan de vergaderingen, leden van lokale verenigingen, woordvoerders van federaties, terrein-

werkers of vakbondsvertegenwoordigers apprecieerden het dat naar hen geluisterd werd en te zien dat hun aanbevelingen in overweging werden genomen.

Het is belangrijk om te benadrukken dat het NAPIncl 2006-2008 niet alleen opgebouwd werd vanuit enkel de aanbevelingen van de werkgroep acties. Andere bronnen werden eveneens aangeboord, in het bijzonder het tweejaarlijks verslag 'Armoede Uitbannen' van het Steunpunt Armoedebestrijding, Bestaansonzekerheid en Sociale Uitsluiting dat in december 2005 gepubliceerd werd (www.armoedebestrijding.be). Deze bijdrage aan politiek debat en politieke actie is de vrucht van discussie en reflectie in de permanente dialoogwerkgroepen waarmee het Steunpunt Armoedebestrijding werkt en die permanente overleggroepen zijn waaraan de verenigingen waar armen het woord nemen deelnemen. Het rapport van december 2005 werd eveneens gevoed door de publieke debatten die in de loop van het jaar georganiseerd werden in het kader van 10 jaar Algemeen Verslag over de Armoede.

De betrokkenheid werd eveneens versterkt in de werkgroep indicatoren die er zich op toelagde om de resultaten van het onderzoek-actie-vorming 'Een andere benadering van armoede-indicatoren' en zo een verderzetting van dit initiatief garandeert door het blijven betrekken van de mensen die er deel aan namen. Het gaat hierbij om een project dat in 2002 werd gelanceerd door het Collectief van partnersverenigingen van het Algemeen Verslag over de Armoede en het Steunpunt Armoedebestrijding waarbij de kennis van mensen die in armoede leven (afgevaardigd door de verenigingen waar de armen het woord nemen) als uitgangspunt diende voor een dialoog tussen de vertegenwoordigers van de administratie en openbare en wetenschappelijke instellingen. (www.armoedebestrijding.be/publicatiessteunpuntindicatoren.htm).

Mainstreaming

Het onder de aandacht blijven brengen van armoede en sociale uitsluiting in de verschillende departementen gebeurt in België via verschillende kanalen. De betrokkenheid van alle overheidsniveau bij de opmaak van het NAPIncl is één ervan, net zoals de communicatie er over. Eveneens dient het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling en de processen die er mee samenhangen vermeld te worden (www.icdo.fgov.be). Het sociale en de strijd tegen de armoede zijn hierin opgenomen als funda-

mentele pijlers in de duurzame ontwikkeling en alle federale administraties worden regelmatig uitgenodigd om verslag uit te brengen over de acties die zij in dit kader ondernemen, zowel intern (beheer van menselijke en materiële middelen) als extern (beleidsmaatregelen en gerichte communicatie). Elke federale administratie dient eveneens een referentiepersoon aan te duiden die ondermeer als taak heeft om zijn collega's hierover te sensibiliseren. Op regionaal niveau beschikken alle departementen van de Vlaamse administratie over een aandachtsambtenaar inzake armoede.

Monitoring en maatregelen ter evaluatie

De werkgroep indicatoren zal de evolutie van de targets opvolgen en de betrokken overheden informeren indien de indicatoren niet de verwachte evolutie vertonen. De verschillende verantwoordelijke administraties zullen de mogelijkheid krijgen om zelf op de internetsite van de POD Maatschappelijke Integratie de elementen in te brengen om de uitvoering van de maatregelen op te volgen. Net zoals op federaal niveau (www.statbel.fgov.be) beschikken de Gewesten over statistische instellingen die methodes en instrumenten ontwikkelden om de indicatoren op te volgen die de socio-economische evolutie van hun bevolking opvolgen. Zowel de Vlaamse administratie voor Planning en Statistiek (www.aps.vlaanderen.be), het Waals Instituut voor de evaluatie, Prospectie en Statistiek (www.statistiques.wallonie.be) als het Brusselse Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (www.observatbru.be/fr/Publications/barometre.asp) zijn onontbeerlijke en actieve partners in de werkgroep indicatoren. Sinds 2005 publiceert het Brusselse Observatorium een sociale barometer die volgende onderwerpen belicht: demografie, inkomen, tewerkstelling, huisvesting, gezondheid, opleidingsniveau, sociale integratie en participatie ([www.observatbru.be/documents/Barometre_Social_2005_1\(1\).pdf](http://www.observatbru.be/documents/Barometre_Social_2005_1(1).pdf)). Parallel hieraan staat de federale administratie open voor advies en kritiek van iedereen die zich betrokken voelt bij de sociale insluiting, ongeacht of het handelt over de vorm, de inhoud of de tekortkomingen van het NAPIncl. De organisatie van een openbaar colloquium, gepland in het voorjaar 2007, biedt een uitgelezen mogelijkheid om aanbevelingen voor de toekomst te formuleren. Het materiaal voor de uitwerking van een evaluatierapport tegen eind 2008 zal zodoende vanuit verschillende kanalen toegeleverd worden.

Een betaalbare en kwaliteitsvolle woning voor iedereen: Transversaal experiment voor de integratie van daklozen in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest

■ Name of Policy/Project

Directe toegang van de straat tot een woning voor daklozen

■ Member State

België – Brussels Hoofdstedelijk Gewest

■ End Purpose of the Initiative

Voor daklozen de toegang tot een woning bevorderen en hen woonzekerheid bieden. Huisvesting wordt niet gezien als een doel op zich, maar als een startpunt, een hefboom voor een zekere ontplooiing, sociale netwerkvorming en maatschappelijke integratie.

■ Main Results

Voor daklozen biedt dit experiment een zekere stabiliteit in een kwaliteitsvolle woning, de kans om te oefenen in dagdagelijkse sociale relaties, de ontwikkeling van solidariteit, het gebruik van een eigen ruimte met de mogelijkheid om een beroep te doen op de verantwoordelijken van sociale diensten.

■ Targeted Beneficiaries

General Population
Children
Single-parent families
Unemployed
Older people
Young People
People with disabilities
Immigrants/Refugees
Ethnic Minorities
Homeless
Specific Illness/disease
Other [Please specify]

■ Policy Focus

Social Exclusion
 Healthcare
 Long-term Care
 Governance

■ Geographical Scope

National
 Regional

■ Implementing Body

■ Context/Background to the Initiative

Het leven op straat is het resultaat van extreme sociale uitsluiting en de zichtbare manifestatie van zware sociale problemen, niet beperkt tot huisvestingsproblemen.

De opvang in een onthaalhuis is slechts een gedeeltelijk en tijdelijk aanbod voor daklozen. De verzading van de onthaalhuizen, gaande van crisisopvang tot opvang voor middellange of lange duur en het gebrek aan kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare huisvesting voor mensen met een laag inkomen in het Brusselse Gewest, creëert een situatie waarbij iedere organisatie zich prioritair toelegt op crisisopvang.

De manier van leven in een onthaalhuis wordt vanuit het onthaalhuis bepaald en laat weinig ruimte voor keuze en de kans om het eigen leven in handen te nemen. Het veelvuldig gebruik van instellingen kan in een aantal gevallen zelfs leiden tot het verlies van de mogelijkheden om zelf zijn leven in handen te nemen door afhankelijkheid hetgeen soms

zelfs chronisch kan worden. De krachtsverhoudingen tussen de instellingen en de gebruikers leiden in bepaalde situaties tot breuken die de uitsluiting versterken, hetgeen het tegenovergestelde is van de doelstelling die men nastreeft.

Personen die niet in een instelling willen leven hebben vaak geen andere keuze dan alleen te wonen in een woning. Dit leidt vaak tot problemen gelieerd aan eenzaamheid en het gebrek aan de nodige financiële middelen om de hoge huurprijzen in Brussel te betalen.

■ Details of the Initiative ■

1. SPECIFIC OBJECTIVES

Deze vorm van gemeenschapswonen is

- Een antwoord op de moeilijkheden om toegang te hebben tot huisvesting wegens financiële redenen
- Een antwoord op het sociale isolement waarbij het alleen wonen vaak leidt tot een mislukking om te integreren in de maatschappij voor personen die op straat leefden. Mensen krijgen de kansen om opnieuw sociale banden aan te knopen, ontspanningsmogelijkheden op te zoeken, opnieuw leren onderhandelen, zich uitspreken over hun beperktheden, hun behoeften, hetgeen waarmee ze al dan niet akkoord zijn, samen de regels om samen te leven te bepalen.
- Een plaats waar kan geleerd en geëxperimenteerd worden met de sociale banden tussen generaties (volwassen daklozen en jongeren uit de diensten voor hulp aan jongeren).
- Een manier om leefregels uit te werken tussen samen-huurders, hetgeen een persoonlijke verantwoordelijkheid tegenover het gemeenschappelijke leven betekent, de verplichting om een eigen ruimte te gebruiken, zich geconfronteerd zien met verschillende manieren om een beperkte ruimte te gebruiken, zich een levensritme eigen maken, ...
- Het eigen leven terug in handen nemen en op een meer verantwoorde en minder afhankelijke manier een beroep doen op de hulpverlening.

2. HOW DID THE INITIATIVE ADDRESS THESE OBJECTIVES?

De sociale diensten onderhandelen met de eigenaars om een aangepaste woning te vinden voor het project. Vervolgens organiseren de sociale werkers ontmoetingen tussen de bewoners en de sociale werkers.

3 tot 6 personen wonen samen in een woning met een privé-ruimte en gemeenschappelijke lokalen. Zij bepalen zelf de huisregels, geholpen door de sociale werkers. Zij leren om de gevolgen van het samenwonen te beheren. De enige opgelegde regels zijn geen geweld gebruiken en deelnemen aan vergaderingen als dit gevraagd wordt door een huurder.

De bewoners ontmoeten de sociale werkers op hun eigen initiatief en op basis van de eigen behoeften, hetzij individueel of gemeenschappelijk. De collectieve begeleiding wordt opgevat als een steun aan het samenwonen.

De sociale werkers helpen de bewoners om zelf oplossingen te vinden voor de problemen die ze ontmoeten door hen te leren om de eigen oplossingsmogelijkheden te onderzoeken.

3. WHAT IS/WAS THE TIMESCALE FOR IMPLEMENTING THE INITIATIVE?

Er is geen planning voor de uitvoering van het project.

Het voortbestaan ervan hangt enkel af van de wens van de huurders en de financiële en personeelsmiddelen van de sociale diensten.

■ Monitoring and Evaluation ■

HOW IS/WAS THE PROJECT MONITORED/EVALUATED?

De partners van het project zijn

- Een sociaal verhuurkantoor;
- Een organisatie voor begeleid wonen;
- Een nachtasiel;
- Een organisatie voor straathoekwerk;
- Een onthaaltehuis;
- Een organisatie voor hulp aan jongeren.

De partners komen één maal per week samen om het project te evalueren en de evolutie ervan op te volgen.

■ Outcomes ■

1. TO WHAT EXTENT HAVE THE OBJECTIVES BEEN MET?

Alle doelstellingen werden bereikt.

Wel moest het project waarbij samengewoond werd met jongeren uit diensten voor hulp aan jongeren, bijgesteld worden gezien de moeilijkheden die men ontmoette.

2. WHAT OBSTACLES/RISKS WERE FACED IN IMPLEMENTING THE INITIATIVE?

- Wettelijke normen (bedrag van het leefloon beperkt tot de categorie van samenwonenden, oppervlakenormen);
- De schaarste aan doorgangswoningen;
- De uitrusting van de huisvesting;
- Het financieel evenwicht en organisatorisch belasting voor de partnerorganisaties;
- De inschatting van de sociale werkers m.b.t. de vaardigheden van personen om samen te kunnen wonen;
- Het vastleggen van de procedures om in en uit het project te stappen;
- De grenzen van een gemeenschappelijke begeleiding;
- Het gebrek aan financiële steun van de overheden.

3. HOW WERE THESE OBSTACLES AND RISKS ADDRESSED?

- Specifieke onderhandelingen met de OCMW's die het leefloon toekennen aan de bewoners van een gemeenschapswoning;
- De zoektocht naar woningen buiten de quota voor de sociaal verhuurkantoren en de doorgangswoningen;
- Sensibilisatie- en onderhandelingscontacten met de overheden (gestart in 2006 met een forfaitaire subsidie);
- Sensibilisatie van sociale werkers via de netwerken, maar deze moeilijkheid blijft bestaan.

4. WERE THERE ANY UNEXPECTED BENEFITS OR WEAKNESSES?

- In tegenstelling tot de mening van bepaalde sociale werkers, getuigden de bewoners van een vaardigheid om in een woning te leven zonder lineair het institutionele parcours door te lopen (nachtasiel, onthaaltehuis, begeleid wonen, private woning);
- Een grote tolerantie en begrip voor de gedragingen of uitbarstingen van medebewoners;
- De relaties sociale werkers – gebruikers lieten plaats voor een juistere relationeel evenwicht waarbij de professionele afstandelijkheid een mobiliserende katalysator werd en de krachten van de bewoners zelf aansprak;
- De huur werd gedeeld onder meerdere personen waarbij de huisvesting betaalbaarder werd voor kleine inkomens en discriminatie vermeden werd;
- De hulpverlening van de verscheidene sociale werkers werd met elkaar vergeleken en besproken. De professionele praktijken zijn niet meer versnipperd maar vinden hun zin in de complementariteit.

Ontwikkelen van activering en diversiteit in tewerkstelling: het management van de diversiteit in het Waalse Gewest

■ Name of Policy/Project

Management van de diversiteit

■ Member State

België – Waalse Gewest

■ End Purpose of the Initiative

Doel van het initiatief is steun te bieden aan personen die op de arbeidsmarkt gediscrimineerd worden omwille van hun herkomst, handicap of leeftijd. De maatregel 'management van de diversiteit' wil eveneens de continuering stimuleren van de ontwikkeling van het maatschappelijk verantwoord ondernemen door het verhogen van de zichtbaarheid ervan en de sensibilisatie van de sociale partners.

■ Main Results

De verwachte resultaten is een verhoging van de tewerkstellingsgraad van de mensen die het verst van de arbeidsmarkt verwijderd zijn.

■ Targeted Beneficiaries

General Population
Children
Single-parent families
Unemployed
Older people
Young People
People with disabilities
Immigrants/Refugees
Ethnic Minorities
Homeless
Specific Illness/disease
Other [Please specify]

■ Policy Focus

Social Exclusion
 Healthcare
 Long-term Care
 Governance

■ Geographical Scope

National
 Regional

■ Implementing Body

Waalse Gewest, FOREM, sociale partners, Gewestelijke
 Zendingen voor de Tewerkstelling, OCMW's

■ Context/Background to the Initiative

Het transversale Strategische plan 'Creatie van activiteiten en jobs' dat ingesteld werd door het Waalse Gewest, integreert een as 'management van de diversiteit'. Deze versterkt de maatregelen die reeds ingesteld werden ten voordele van deze doelgroepen zoals het Programma voor de professionele Overgang (PTP), de Geïntegreerde maatregel voor de socio-professionele integratie, de conventies die afgesloten werden met de verschillende commerciële en niet-commerciële sectoren gericht op de integratie van personen van vreemde herkomst, de aanwerving van integratieconsulenten bij de OCMW's om de integratie van rechthebbenden op het recht op maatschappelijke integratie te stimuleren en de versterking van de Gewestelijke zendingen voor tewerkstelling, in het kader van 'jobcoaching' om de integratie te stimuleren van personen van vreemde herkomst, rechthebbenden op het recht op maatschappelijke integratie en alleenstaande ouders.

De studie BIT uit 1998, toont aan dat bijvoorbeeld bij gelijke competenties een Belg van Marokkaanse afkomst niet dezelfde kansen heeft op de arbeidsmarkt als een 'autochtone' Belg.

Er dient dus op een transversale manier een versterking te gebeuren van de operationele maatregelen en de werkgevers moeten aangemoedigd worden om positief te discrimineren bij een aanwerving: het label.

■ Details of the Initiative

1. SPECIFIC OBJECTIVES

Uitwerken van een geheel van stimulerende maatregelen ten behoeve van de private en publieke partners (bedrijven, non-profit-sector, Sociale en Economische Raad, FOREM, de OCMW's, regionale zendingen voor tewerkstelling, ...) om de aanwerving van kwetsbare groepen te stimuleren.

Definiëren, voor de bedrijven, een nieuw label voor het beheer van de menselijke hulpmiddelen door bij het aanwervingsbeleid de toegang tot werk voor de meest achtergestelde groepen te vereenvoudigen. Dit label zal 4 criteria hebben: culturele herkomst, geslacht (man/vrouw), handicap en leeftijd. Jaarlijks zal er een prijs uitgereikt worden aan een bedrijf dat zich hierin positief onderscheidt.

2. HOW DID THE INITIATIVE ADDRESS THESE OBJECTIVES?

Instellen van stimulerende maatregelen voor stimulerende maatregelen ten behoeve van de private en publieke partners (om de aanwerving van kwetsbare groepen te stimuleren).

Sensibilisatie van de bedrijven voor het label via een promotiecampagne, toekenning van de Waalse prijs 'management van de diversiteit'. 4 bedrijven zullen begeleidt worden om het label te behalen.

3. WHAT IS/WAS THE TIMESCALE FOR IMPLEMENTING THE INITIATIVE?

Label

- 2006: Instellen van het label
- 2007: toekennen van de Waalse prijs en de begeleiding van 4 bedrijven om het label te behalen
- 2008: uitbreiding van de maatregel

DIISP, OCMW's, versterking van de Gewestelijke Zendingen: uitvoering in 2006.

■ Monitoring and Evaluation

HOW IS/WAS THE PROJECT MONITORED/EVALUATED?

Wordt momenteel uitgewerkt.

■ Outcomes

1. TO WHAT EXTENT HAVE THE OBJECTIVES BEEN MET?

De evaluatie zal later gebeuren.

2. WHAT OBSTACLES/RISKS WERE FACED IN IMPLEMENTING THE INITIATIVE?

De evaluatie zal later gebeuren.

3. HOW WERE THESE OBSTACLES AND RISKS ADDRESSED?

De evaluatie zal later gebeuren.

4. WERE THERE ANY UNEXPECTED BENEFITS OR WEAKNESSES?

De evaluatie zal later gebeuren.

Strijd tegen de armoede bij kinderen: voorbeeld van de Franse Gemeenschap

■ Name of Policy/Project

Strategisch plan inzake de integratie van de informatie en communicatietechnologieën in de onderwijsinstellingen voor verplicht onderwijs en het onderwijs voor de sociale promotie.

■ Member State

Franse Gemeenschap van België

■ End Purpose of the Initiative

Het beleid om de ICT te integreren in de scholen van de Franse Gemeenschap werd ontwikkeld om een bijkomend educatief instrument aan te bieden aan het onderwijspersoneel en elke leerling gelijke kansen te garanderen in de toegang ertoe.

Om haar pedagogische taken correct te kunnen vervullen, is het noodzakelijk dat de sector beschikt over aangepaste en kwaliteitsvolle instrumenten. Als de klassieke instrumenten essentieel zijn en moeten ontwikkeld worden, bieden de moderne technologieën nieuwe en aanvullende perspectieven. De onderwijsinstellingen dienen te kunnen beschikken over een recente informaticainfrastructuur die aangepast is aan het onderwijsniveau, de mogelijkheid te hebben om het personeel te kunnen vormen in het gebruik de nieuwe technologieën en hen kwaliteitsvolle computers ter beschikking te stellen.

■ Main Results

Onder de doelstellingen kunnen de volgende als goede praktijken vermeld worden:

- Het ITC-paspoort
- De uitrusting van de scholen m.b.t. pedagogische informatica
- De ontwikkeling van een pedagogische server over de netten hen
- De oprichting van een databank met pedagogische informatie on line

■ Targeted Beneficiaries

General Population
 Children
 Single-parent families
 Unemployed
 Older people
 Young People
 People with disabilities
 Immigrants/Refugees
 Ethnic Minorities
 Homeless
 Specific Illness/disease
 Other [Please specify]

■ Policy Focus

☐	Social Exclusion	☒
☒	Healthcare	☐
☐	Long-term Care	☐
☐	Governance	☐

■ Geographical Scope

☐	National	☐
☐	Regional	☒

■ Implementing Body

☐	Waalse Gewest, FOREM, sociale partners, Gewestelijke
☐	Zendingen voor de Tewerkstelling, OCMW's

■ Context/Background to the Initiative ■

De regering van de Franse Gemeenschap nam in juli 2002 een strategisch plan aan m.b.t. de integratie van de informatie- en communicatietechnologieën in de onderwijsinstellingen voor verplicht onderwijs en het onderwijs voor sociale promotie.

Met dit plan definieert de Franse Gemeenschap een strategische en coherent visie en garandeert ze een gecoördineerde benadering van de toekomstige ontwikkelingen inzake ITC in de onderwijsinstellingen, zowel in het Waalse als het Brusselse Gewest.

■ Details of the Initiative ■

1. SPECIFIC OBJECTIVES

Het Plan bestaat uit 48 maatregelen, verdeeld over 4 assen: vergemakkelijken van het beheer van de instelling door de introductie van ITC, verspreiden van het materiaal in de instellingen en een goede werking verzekeren, integreren van ITC in de pedagogische praktijken, toelagen aan elke leerling om vertrouwd te geraken met ITC.

2. HOW DID THE INITIATIVE ADDRESS THESE OBJECTIVES?

Vertrekkenden van dit plan kunnen er vier goede praktijken ontwikkeld worden:

1. **Het ITC-paspoort:** Het doel van dit project is om elke leerling te mogelijkheid de bieden om informatica-vaardigheden te verwerven zonder dat dit gevolgen heeft op de slaagkansen tijdens het schooljaar. Het richt zich op de leerlingen van de eerste graad van het secundair onderwijs et het gespecialiseerd onderwijs voor de richtingen 2 en 3. Alle pedagogische documenten over het ITC-paspoort kunnen geraadpleegd worden op: www.enseignement.be/pass
2. **Uitrusting van de scholen met pedagogisch informaticamateriaal:** Plan Cyberscholen en start van het Plan Cyberklassen.

■ Voor het Waalse Gewest

In het kader van het project Cyberscholen werden ongeveer 18.940 multimedia computers, met internetverbinding, geïnstalleerd in de lagere en secundaire scholen en de scholen voor sociale promotie in de periode 1998-2000. Dit plan groeide uit een in 1998 goedgekeurd samenwerkingsakkoord tussen de regeringen van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap en het Waalse Gewest. Het Gewest werd belast met het ter beschikking stellen en onderhoud van het materiaal gedurende 3 jaar. De Gemeenschappen hadden tot taak om het materiaal te integreren in de educatieve context door de vorming van de leerkrachten, de aanwezigheid van een begeleider in elke instelling en de ontwikkeling van een pedagogische server. Het materiaal werd strikt voorbehouden voor pedagogisch gebruik en kon niet aangewend worden voor administratieve taken.

In augustus 2005 tekenden de Franse en Duitstalige Gemeenschap en het Waalse Gewest een samenwerkingsakkoord om voor de periode 2006-2009 het informaticamateriaal te vervangen en te ontdebellen voor het Waalse Gewest. Dit was de start van het project Cyberklassen. Het doel van dit samenwerkingsakkoord is om de meest efficiënte synergie tussen de 3 entiteiten te garanderen om de vorming in nieuwe technologieën in de onderwijsinstellingen te verbeteren.

De opdracht voor het Waalse Gewest bestaat er vooral uit om de continuïteit van het voorgaande project te garanderen met als doel progressief het oude materiaal te vernieuwen en het aantal computers te verhogen dat ter beschikking wordt gesteld aan de scholen, om zo de norm van 1 computer per 15 leerlingen te bereiken. Het project voorziet ondermeer in de installatie van een netwerk in de school door een server ter beschikking te stellen per onderwijsinstelling en een aantal lokalen, in functie van de grootte van de

school, te bekabelen. Het Waalse Gewest is eveneens belast met het onderhoud, de verzekering en bijstand bij gebruik van het materiaal dat voorzien wordt.

Van hun kant verbinden de Gemeenschappen er zich toe om te voorzien in een opleiding van het personeel in het pedagogisch gebruik van ICT, in elke instelling een contactpersoon aan te duiden, de pedagogische servers op punt te stellen en te ontwikkelen en de kosten op zich te nemen voor de internetverbinding. Het geheel van de instellingen moet uitgerust zijn voor het einde van 2009.

■ Voor het Brusselse Gewest

Een eerste uitrustingsplan, vastgelegd in een protocolakkoord tussen de Minister-president van het Brusselse Gewest en de Minister-president van de Franse gemeenschap in september 1998, werd ontwikkeld voor de lagere en secundaire scholen van het Brusselse Gewest.

De uitrusting van de secundaire scholen startte in 1998 en werd afgesloten in 1999. Het informaticalokaal van de scholen werd uitgerust met 8 PC, een centrale server, een hub en drie printers. Een tweede fase, van 1999 tot 2001, voorzorg in de uitrusting van de lagere scholen. Die bestond uit 4 PC om te plaatsen in een informaticalokaal, een centrale server, een hub en een printer. Elke instelling duidde een hulppersoon aan, belast met het onderhoud op het eerste niveau in hun instelling. Elke hulppersoon werd de kans geboden om een vorming van een halve tot een dag te volgen, georganiseerd door de leveranciers van het materiaal. Een plan voor de vernieuwing 2005-2006 werd gelanceerd in het Brusselse Gewest. Dit voorziet in een verdubbeling van het materiaal en een gratis Internetaansluiting. Het nieuwe materiaal moet een uitbreiding van de hardware mogelijk maken: de nieuwe computers beschikken over een USB-poort en het multi-mediastation over een CD-lezer en -schrijver. Bovendien zal het besturingssysteem aan de leerkracht toelagen om zijn scherm te tonen aan de leerlingen of op afstand de controle over te nemen van een scherm van een leerling.

Alle secundaire scholen werden uitgerust voor het einde van juni 2005 en er werd een dag vorming gegeven aan de hulppersonen. Het verhogen van het aantal werkposten in de lagere scholen zal in 2006 opgestart worden.

3. Ontwikkeling van een pedagogische server:

Om de verspreiding van de hulpmiddelen te verzekeren ontwikkelde de Franse Gemeenschappen een netoverkoepelende server. Geboren in 1999 biedt de site www.enseignement.be een schat aan informatie over de onderwijsstructuren, de kalenders van de scholen, thematische rubrieken, pedagogische instrumenten en uitwisselingsmogelijkheden. De website geeft toegang tot de catalogus van de databank RESPEL, die opgezet werd om een exponentiële vermenigvuldiging van het materiaal toe te laten.

4. **RESPEL:** Een netoverkoepelende databank van pedagogische materialen werd gecreëerd en toegankelijk gemaakt voor een groot publiek op de website www.enseignement.be. Het project RESPEL zag het licht in 2003 en werd officieel voorgesteld in mei 2005. De realisatie van deze gegevensbank van pedagogische materialen beantwoordt aan de doelstellingen ingeschreven in het Strategisch Plan ter integratie van ITC, de beschikkingen van het decreet 'Opdrachten' en van het 'Decreet m.b.t. de besturing van het educatief systeem van de Franse Gemeenschap' dat handelt over de pedagogische hulpmiddelen.

3. WHAT IS/WAS THE TIMESCALE FOR IMPLEMENTING THE INITIATIVE?

Het Strategisch Plan inzake de integratie van de informatie- en communicatietechnologieën in het leerplichtonderwijs en het onderwijs voor sociale promotie, dat gerealiseerd werd in 2002, werd recentelijk geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie zal het plan geactualiseerd worden en nieuwe uitdagingen aangegaan.

■ Monitoring and Evaluation ■

HOW IS/WAS THE PROJECT MONITORED/EVALUATED?

De 48 maatregelen van het strategisch Plan werden op een individuele fiches weergegeven. Elke fiche herneemt, in zijn algemeenheid, de operationele doelstelling waartoe zij bijdraagt, de administratieve entiteit en politieke verantwoordelijke voor de uitvoering, de uitvoeringstermijnen, een situatiebeschrijving die de maatregel kadert, de operationele beschrijving van de noodzakelijke stappen om de maatregel te concretiseren, de kalender voor de uitvoering en het budget.

Recentelijk werd de evaluatie afgerond.

Om de objectiviteit van de evaluatie te garanderen, werd aan de Dienst Algemene Audit van het Ministerie van de Franse Gemeenschap gevraagd ze uit te voeren in samenwerking met een privé-firma.

De methodologie die gebruikt werd voor de evaluatie bestond er uit om, op basis van gesprekken met de verantwoordelijken (d.w.z. de diensten die hiertoe aangeduid werden in het Plan zoals goedgekeurd door de regering) de voorgestelde en/of uitgevoerde acties op te lijsten, de realisaties en resultaten van deze acties te 'meten', de eventuele ondervonden moeilijkheden weer te geven en actielijnen voor te stellen voor het verder uitvoeren van het Plan.

In opvolging van deze gesprekken, werd er een rapport opgesteld dat een stand van zaken van de realisaties weergeeft, een evaluatie van de effecten ervan en een aantal strategische aanbevelingen om de doelstellingen uit het strategische Plan te bereiken. Het rapport werd bezorgd aan het Begeleidingscomité van het strategisch Plan om het verder te bezorgen aan de regering.

De aanpassing van het strategisch Plan, rekening houdend met de resultaten van de evaluatie, is momenteel bezig.

■ Outcomes ■

1. TO WHAT EXTENT HAVE THE OBJECTIVES BEEN MET?

M.b.t. de 4 maatregelen die hierboven beschreven werden:

1. Het paspoort ICT: Een proefproject werd uitgevoerd in het schooljaar 2003-2004. De evaluatie van dit project was zeer positief, de continuering ervan voor de volgende jaren werd gegarandeerd. Meer en meer studenten volgen deze opleiding en verwerven de vaardigheden zoals beoogd door het paspoort.
2. Uitrusting van de scholen met pedagogisch informatica-materiaal: Plan Cyberscholen en start van het Plan Cyberklassen.
De nieuwe uitrustingsplannen beoogden een verhoging van het aantal computers in de scholen. In het Waalse Gewest vertegenwoordigt het project Cyberklassen 40.000 computers en meer dan 3.300 servers. Het aantal computers in de scholen werd verdubbeld om de norm van 1 computer per 15 leerlingen te bereiken. De scholen konden eveneens kiezen om cybermedia-klassen uit te rusten of de computers te integreren in de klassen, in functie van hun pedagogische praktijk.
3. Ontwikkeling van een pedagogische server: De website www.enseignement.be is online en kent een constante evolutie. Per schoolniveau werden er ruimtes gecreëerd om de toegang tot aangepaste hulpmiddelen en discussieonderwerpen die direct de gebruikers interesseren, te vereenvoudigen. De resultaten evolueren continu progressief: stijgend aantal bezoekers en een toename van het aantal en de kwaliteit van de uitwisselingen. Discussiegroepen werden geopend om de uitwisseling tussen de leerkrachten te stimuleren. De gebruikersstatistieken tonen aan dat in oktober 2005 1.212.729 pagina's werden geconsulteerd en 209.536 documenten gedownload werden. De site is in constante evolutie om tegemoet te komen aan de noden van de doelgroepen.

4. RESPÉL kent momenteel +/- 2.500 hulpmiddelen voor zowel het lagere als het secundaire onderwijs. Alhoewel dit aantal redelijk beperkt is, kent de databank een continue ontwikkeling en het creëren van linken met andere, bestaande databanken wordt ten sterkste aanbevolen. Het in 2002 afgesloten samenwerkingsverband met Quebec voor de ontwikkeling en invulling van de databank werd recentelijk beëindigd. De samenwerking richtte zich op de analyse van de normen, de technische ontwikkeling van de databank en de uitwisselingsinstrumenten voor de gegevens. De gegevens over de hulpmiddelen uit de databank van Quebec werden geïntegreerd in RESPÉL en omgekeerd.

Veralgemeend kan gesteld worden dat de audit van de maatregelen uit het strategisch plan ter integratie van ITC in de onderwijsinstelling voor het leerplichtonderwijs en het onderwijs voor sociale promotie positieve resultaten aantoonde voor het geleverde werk.

2. WHAT OBSTACLES/RISKS WERE FACED IN IMPLEMENTING THE INITIATIVE?

De risico's zijn relatief zwak. Het probleem van ICT maakt deel uit van een grotere sociale vraag die verband houdt met een vereiste mentaliteitswijziging nodig voor de 'kennismaatschappij'. Als de school gezien wordt als de meest geschikte plaats om deze beweging in gang te zetten en te consolideren, is het noodzakelijk dat het leerkrachtenkorps hierover gesensibiliseerd is en de voordelen en gevolgen er van inzien.

Alle leerkrachten zijn nog niet gesensibiliseerd over ICT en de integratie ervan in de klassen.

3. HOW WERE THESE OBSTACLES AND RISKS ADDRESSED?

Door een intensifiëring van de sensibilisatie bij de doelgroepen door informatie en vorming. Meerdere projecten zijn erop gericht om de leerkrachten te sensibiliseren en te informeren: de vorming van de leerkrachten, de website www.enseignement.be die een schat aan informatie herbergt, de organisatie van een colloquium over ICT, de publicatie van een decreet dat de erkenning en subsidiëring regelt van scholen die erkend materiaal willen aankopen?

4. WERE THERE ANY UNEXPECTED BENEFITS OR WEAKNESSES?

Wegens een grote betrokkenheid bij de maatregelen uit het plan, is het moeilijk om objectief op deze vraag te beantwoorden.

Maatregelen voor een beter bestuur

A) DE INSCHAKELING VAN ERVARINGSDESKUNDIGEN IN DE ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING BINNEN DE FEDERALE OVERHEIDSDIENSTEN

■ Name of Policy/Project

Tewerkstelling ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting binnen de federale overheid

■ Member State

België

■ End Purpose of the Initiative

Voor het project werden drie centrale doelstellingen omschreven:

- Het perspectief van mensen in armoede binnen brengen in de federale overheidsdiensten
- Meewerken aan het realiseren van een grotere toegankelijkheid van de dienstverlening voor allen en hiermee bijdragen aan de realisatie van sociale grondrechten
- Het creëren van een nieuw soort functie binnen de federale overheid.

■ Main Results

In 2004 besliste de Ministerraad om binnen de federale overheid ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting aan te werven. De POD Maatschappelijke Integratie werd belast met de uitvoering van deze opdracht. Voor het project werd co-financiering gevonden bij het ESF.

- In eerste instantie werden 2 ervaringsdeskundigen aangeworven binnen de POD Maatschappelijke Integratie.
- 2 Coördinatoren werden aangesteld voor het uitwerken van het kader van het project, voor de opzet en opvolging en voor de begeleiding van de ervaringsdeskundigen zelf. Dit in samenwerking met de ervaringsdeskundigen van de POD Maatschappelijke integratie.
- 16 ervaringsdeskundigen (waarvan 3 afgestudeerd en 15 in opleiding), waaronder 8 Nederlandstaligen en 8 Franstaligen werden vanaf september 2005 aangeworven en gedetacheerd naar 10 federale overheidsdiensten waaronder 5 instellingen sociale zekerheid.
- Aan franstalige kant werd de opleiding tot ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting opgezet onder impuls van de Europese fondsen en in samenwerking met het Institut Roger Guilbert. Deze opleiding ging van start in oktober 2005. De eerste twee ervaringsdeskundigen werden effectief gedetacheerd eind december 2005 naar de HZIV, de laatste ervaringsdeskundigen gingen in augustus van start bij de FOD financiën.

Tot nog toe kunnen volgende resultaten worden omschreven:

- Er is onder impuls van het project meer expliciete aandacht voor de ervaringen en het perspectief van personen in armoede binnen de betrokken diensten;
- Meer expliciete aandacht binnen de betrokken diensten voor de mogelijkheden om bij te dragen tot de realisatie van sociale grondrechten;
- Meer expliciete aandacht voor de erkenning van 'ervaringskennis' binnen de federale overheid.

Voor de ervaringsdeskundigen betekent hun betrokkenheid in het project een niet evidente opgave, maar niettemin een ondersteuning van het persoonlijk en professioneel groeiproces.

■ Targeted Beneficiaries

- General Population
- Children
- Single-parent families
- Unemployed
- Older people
- Young People
- People with disabilities
- Immigrants/Refugees
- Ethnic Minorities
- Homeless
- Specific Illness/disease
- Other [Please specify]
- Mensen in een situatie van armoede en sociale uitsluiting

■ Policy Focus

- Social Exclusion
- Healthcare
- Long-term Care
- Governance

■ Geographical Scope

- National
- Regional

■ Implementing Body

- Waalse Gewest, FOREM, sociale partners, Gewestelijke Zendingen voor de Tewerkstelling, OCMW's
-

■ Context/Background to the Initiative

De rode draad doorheen het project is de vraag op welke manier de verschillende overheidsdiensten in het kader van hun eigen specifieke opdrachten de 'participatie' van mensen in armoede (zoals in de geest van het Algemeen Verslag over de Armoede in 1994) kunnen realiseren. Het belangrijkste kader hiervoor is de realisatie van sociale grondrechten.

Het project wil nadrukkelijk aansluiten bij bestaande inzichten over armoede en armoedebestrijding:

- De benadering van armoede als een structureel probleem (d.i. een maatschappelijk kadering en niet hoofdzakelijk itv ondersteuning en begeleiding van individuen);
- Een participatieve benadering van armoedebestrijding;
- Aansluiting bij initiatieven inzake de actieve en passieve openbaarheid van bestuur;
- Kadering binnen het ideeëngoed van diversiteit binnen de federale overheid.

■ Details of the Initiative

1. SPECIFIC OBJECTIVES

- Definiëring en verfijning van de functie en het takenpakket van de ervaringsdeskundigen binnen elke dienst;
- Een financieel en juridisch kader realiseren voor de doorstroming en indiensttreding van de ervaringsdeskundigen binnen de betrokken diensten zelf;
- Het realiseren van een gepast kader voor de ondersteuning van de betrokken diensten (o.a. coaches en mentoren van de ervaringsdeskundigen);
- Het uittekenen van een gemeenschappelijk kader voor de opleiding en rekrutering van ervaringsdeskundigen;
- Verder uitwerken en uitdragen van een visie en referentiekader van het project;
- Creëren van een draagvlak (politiek en institutioneel) voor de continuering van het project;
- Omschrijving, samen met de betrokken diensten en de ervaringsdeskundigen zelf, van de meerwaarde van het project. Deze meerwaarde wordt beoogd ten aanzien van de doelgroep i.c. mensen in een situatie van armoede en sociale uitsluiting, ten aanzien van de betrokken diensten, ten aanzien van de ervaringsdeskundigen zelf en ten aanzien van de omgeving (andere overheden, maatschappelijk middenveld, burgers algemeen).

2. HOW DID THE INITIATIVE ADDRESS THESE OBJECTIVES?

Volgende stappen werden gezet om de hierboven geformuleerde doelstellingen te bereiken:

- Opzet van de opleiding aan franstalige kant;
- Opzet van een specifieke recruitersprocedure voor de aanwerving van ervaringsdeskundigen (oproep via de OCMW's aan franstalige kant, samenwerking met het opleidingsinstituut De Link aan nederlandstalige kant);
- Bekendmaking van het pilootproject bij de administrateurs-generaal van alle federale overheidsdiensten en openbare instellingen sociale zekerheid;
- Overleg en onderhandelingen met de geïnteresseerde diensten betreffende functie, taakinfilling en ondersteuning van de ervaringsdeskundigen;
- Uitwerking van een samenwerkingsakkoord met de federale overheidsdiensten die een of meer ervaringsdeskundigen wilden tewerkstellen;
- Individuele en groepsmatige begeleiding van de ervaringsdeskundigen binnen de POD MI;
- Regelmatige opvolgingsgesprekken met de betrokken diensten m.b.t. integratie van de ervaringsdeskundige, (evolutie in) functie en takenpakket, opvolging en omschrijving van de specifieke meerwaarde;
- Organisatie van overleg en ervaringsuitwisseling tussen de betrokken diensten onderling;
- Opzet van verschillende begeleidingscomités voor de opvolging en continuering van het project (beperkt begeleidingscomité, ESF-stuurgroep en uitgebreid begeleidingscomité);
- Communicatie en verspreiding van informatie over het project binnen de betrokken diensten maar ook ruimer (o.a. via de media en participatie aan overlegvergaderingen);
- Overleg en afspraken met de beide opleidingsinstituten;
- Opzet van overleg tussen de betrokken opleidingsinstituten.

3. WHAT IS/WAS THE TIMESCALE FOR IMPLEMENTING THE INITIATIVE?

Eerste fase: Voorbereiding (oktober 2004-augustus 2005)

- aanwerving in oktober van 2 ervaringsdeskundigen binnen de POD MI;
- aanwerving van een franstalige coördinator in april 2005;
- aanvraag en goedkeuring ESF-dossier;
- afspraken met de betrokken gewesten en opleidingsinstituten voor de opzet van de opleiding aan franstalige kant;
- aanwerving nederlandstalige coördinator in augustus 2005.

Tweede fase: Rekrutering, aanwerving en detachering van de ervaringsdeskundigen

- rekrutering en aanwerving van 8 franstalige ervaringsdeskundigen in opleiding;
- start van de opleiding aan franstalige kant in november 2005;
- rekrutering en aanwerving van 5 nederlandstalige ervaringsdeskundigen in opleiding en 3 afgestudeerde ervaringsdeskundigen;
- uitschrijven van de doelstellingen en kader van het pilootproject;
- introductie van het pilootproject binnen de betrokken federale overheidsdiensten;
- start en uitbouw van de onderhandelingen met de betrokken diensten;
- uitbouw van een groepswerking met de ervaringsdeskundigen en opzet van een systeem van individuele ondersteuning;
- realisatie samenwerkingsakkoorden en effectieve start van de detacheringen;
- akkoord met een erkende onderzoeksinstelling voor de evaluatie van het pilootproject.

Derde fase: Opvolging en evaluatie

- tussentijdse evaluatie met de hulp van de evaluatoren (onderzoeksinstituten HIVA en ULB) en de organisatie van een colloquium in november 2006;
- de eindevaluatie van het project is voorzien voor eind 2007.

■ Monitoring and Evaluation ■

HOW IS/WAS THE PROJECT MONITORED/EVALUATED?

- Opvolging per dienst via maandelijkse (eerste zes maand) en tweemaandelijks (na de eerste zes maand) opvolgingsgesprekken. Deze gesprekken gaan door met de coördinator en ervaringsdeskundigen van de POD MI en de coach en/of mentor van de betrokken diensten en de ervaringsdeskundigen zelf;
- Via de regelmatige teamvergaderingen met de ervaringsdeskundigen samen (1 nederlandstalig en 1 frans-talig team met occasioneel ook uitwisseling tussen beide teams);
- Regelmatig overleg met de opleidingsinstituten m.b.t. de coaching en evaluatie van de ervaringsdeskundigen zelf en m.b.t. de algemene opvolging en overleg tussen beide opleidingsinstituten;
- 1 beperkt begeleidingscomité, 1 ESF-stuurgroep en 1 ruim begeleidingscomité;
- Externe evaluatie door de HIVA en de ULB (tussentijdse evaluatie november 2006 en eindevaluatie eind 2007);
- Eindevaluatie gepland per dienst samen met de ervaringsdeskundigen, hun begeleiders, vertegenwoordigers van de dienst Personeel en Organisatie en de voorzitters of administrateurs generaal van de betrokken dienst en deze van de POD MI;
- Regelmatige contacten met externe partners die zich inzetten voor de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting.

■ Outcomes ■

1. TO WHAT EXTENT HAVE THE OBJECTIVES BEEN MET?

- Voor het project zijn geen kwantificeerbare doelstellingen omschreven. Het onderhandelingsproces, het engagement van de betrokken diensten en het feit dat 16 ervaringsdeskundigen effectief van start zijn gegaan is al een belangrijke eerste stap.
- Het proces en de dialoog over de functie en taakinving van ervaringsdeskundigen is intensief en blijft voor de komende periode een belangrijke prioriteit. Ook dit kunnen we formuleren als een kwalitatief resultaat, m.n. de meer expliciete aandacht voor de ervaringen en het perspectief van mensen in armoede, dat mede door de onderhandelingen en de inschakeling van de ervaringsdeskundigen op gang is gekomen. (De obstakels hierbij worden hieronder beschreven).
- Binnen elke dienst worden door de ervaringsdeskundigen verschillende taken opgenomen. Algemeen gaat het om betrokkenheid bij individuele ondersteuning en begeleiding (binnen een sociale dienst, call center, onthaal, eerstelijnspermanentie, ...), meewerken aan een efficiënte communicatie en informatie (o.a. via folders en brochures, websites, brieven, ...), betrokkenheid bij onderzoek (bvb. verzamelen en verder toepasbaar maken van materiaal vanuit Verenigingen waar Armen het Woord nemen, meewerken aan onderzoek vanuit cliëntperspectief (bvb. tevredenheidsonderzoek, verzamelen van ervaringen en voorstellen van gebruikers en niet-gebruikers, ...), mee uitwerken van concrete projecten en meewerken aan interne vorming en sensibilisering van personeel m.b.t. de problematiek van armoede en sociale uitsluiting. De taken verschillen van

dienst tot dienst en zijn mede afhankelijk van de verwachtingen en mogelijkheden binnen de betrokken diensten en de evolutie en voorstellen van de ervaringsdeskundigen zelf. Zoals reeds vermeld is het takenpakket van de ervaringsdeskundigen voortdurend in evolutie en onderwerp van onderhandeling tussen de POD MI, de ervaringsdeskundigen zelf en de betrokken diensten.

- In functie van het persoonlijk en professioneel groeiproces van de ervaringsdeskundigen, zijn de resultaten alvast positief, dankzij de inzet en het engagement van de ervaringsdeskundigen zelf, de coaches en mentoren binnen de betrokken diensten, de opleidingsinstituten en de POD Maatschappelijke Integratie.
- De verdere uitbouw en verfijning van het referentiekader is belangrijk voor het verder formuleren van kwalitatieve criteria vanuit het perspectief van cliënten. Ook hier zijn al belangrijke stappen gezet, mede door de veelvuldige communicatie over het project en de input van externen. De verfijning en versterking van het referentiekader blijft evenwel een voortdurende opdracht.
- M.b.t. het financieel en juridisch kader voor de doorstroming en indiensttreding van de ervaringsdeskundigen binnen de betrokken diensten alsook voor het creëren van een politiek en institutioneel draagvlak voor de continuering van het project worden de nodige contacten uitgebouwd met de betrokken beleidsverantwoordelijken. Dit gebeurt onder meer via de diverse stuurgroepen.

2. WHAT OBSTACLES/RISKS WERE FACED IN IMPLEMENTING THE INITIATIVE?

Het project heeft op verschillende vlakken te maken met weerstand: weerstand op het niveau van de diensten, op het niveau van de opleidingsinstituten, op het niveau van de ervaringsdeskundigen zelf en op het niveau van de omgeving.

1. Op het niveau van de diensten stellen zich volgende uitdagingen:
  - de erkenning en validering van een ander soort competentie en deskundigheid, m.n. 'ervaringsdeskundigheid';
  - de moeilijkheid om een gepaste taakomschrijving te definiëren anders dan de bestaande en vooropgestelde kaders;
  - moeilijkheden m.b.t. de inschakeling en integratie van een ervaringsdeskundige binnen de dienst;
  - te lage of net te hoge verwachtingen (bvb. risico tot overbevraging en overschatten van de draagkracht van de ervaringsdeskundigen).
2. Op het niveau van de opleidingsinstituten is het een uitdaging om het concept van ervaringsdeskundigen, zoals ontwikkeld in Vlaanderen, meer toepasbaar te maken binnen de context van een federale overheid waarin het accent ook meer ligt op beleidsmatig werken. Voor de opleiding is een zeer ervaringsgerichte en procesmatige begeleiding en opvolging noodzakelijk en hiervoor moeten dan ook voldoende middelen en omkadering worden voorzien.
3. Op het niveau van de ervaringsdeskundigen is de integratie in de betrokken diensten niet evident (binnen de betrokken diensten zijn zij de eerste en soms enige ervaringsdeskundigen). Eigen is ook dat het engagement m.b.t. de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting niet stopt na de werkuren. Het emancipatieproces van ervaringsdeskundigen mee ondersteunen betekent ook op verschillende vlakken rekening houden met hun eigen achtergrond en armoede-ervaringen.

4. De weerstand op het niveau van de omgeving heeft onder meer te maken met een methodische discussie m.b.t. de manier waarop het perspectief van mensen in armoede kan worden binnengebracht in de diensten en vragen m.b.t. de legitimiteit van de 'persoonlijke en verbrede ervaring'.

3. HOW WERE THESE OBSTACLES AND RISKS ADDRESSED?

- Dialoog is in deze heel belangrijk, zowel met de ervaringsdeskundigen, met de betrokken diensten, met de opleidingsinstellingen als met externe deskundigen.
- Ondersteuning vanuit het beleid, zowel vanuit de politiek als vanuit het management binnen de betrokken dienst, is een voorwaarde sine qua non voor de totstandkoming, ontwikkeling en continuering van dit project. Er wordt o.a. veel geïnvesteerd in het duidelijk omschrijven van de meerwaarde van het werken met ervaringsdeskundigen.
- Er wordt veel geïnvesteerd in de begeleiding van de ervaringsdeskundigen zelf en van de betrokken diensten.
- Flexibiliteit, regelmatige reflectie over de doelstellingen en referentiekader van het project en over de functie, takenpakket en ondersteuning van de ervaringsdeskundigen met alle betrokken partijen is noodzakelijk.

4. WERE THERE ANY UNEXPECTED BENEFITS OR WEAKNESSES?

We wachten de tussentijdse evaluatie af van het evaluatieonderzoek door de onderzoeksinstituten HIVA en ULB.

B) HET VLAAMSE ACTIEPLAN ARMOEDEBESTRIJDING

■ Name of Policy/Project	■ Member State
Vlaams Actieplan Armoedebestrijding	België – Vlaanderen

■ End Purpose of the Initiative

Het Vlaams actieplan armoedebestrijding en de actualisatie komen tot stand in samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen en met participatie van mensen in armoede en hun verenigingen.

Het actieplan bundelt alle inspanningen die de verschillende Vlaamse ministers leveren om armoede te bestrijden. Het plan bevat naast maatregelen op korte en langere termijn ook de modaliteiten om het gevoerde beleid te evalueren.

■ Main Results

Het Vlaams actieplan armoedebestrijding 2005-2009 als beleidsinstrument voor een gecoördineerd armoedebeleid. Dit omvat:

- Participatie van de doelgroep waar verenigingen waar armen het woord nemen en het Vlaams Netwerk zich bij betrokken voelen;
- Beschrijving van de algemen visie van het armoedebeleid;
- Situering van het Vlaamse armoedebeleid binnen het federale en Europese beleid;
- Geformuleerde doelstellingen op lange en op korte termijn binnen elk beleidsdomein;
- Concrete activiteiten;
- Tijdpad opgesteld voor de uitvoering;
- Indicatoren om de vooruitgang te meten.

■ Targeted Beneficiaries	■ Policy Focus
General Population	☒ Social Exclusion ☒
Children	☐ Healthcare ☐
Single-parent families	☐ Long-term Care ☐
Unemployed	☐ Governance ☐
Older people	☐
Young People	☐
People with disabilities	☐ ■ Geographical Scope
Immigrants/Refugees	☐ National ☐
Ethnic Minorities	☐ Regional ☒
Homeless	☐
Specific Illness/disease	☐ ■ Implementing Body
Other [Please specify]	☐
Mensen in een situatie van armoede en sociale uitsluiting	☒

■ Context/Background to the Initiative ■

Sinds 2001 stelt de Vlaamse Regering jaarlijks een Vlaams Actieplan Armoedebestrijding op. Het actieplan is met het decreet betreffende de armoedebestrijding van 21 maart 2003 structureel verankerd en is opgebouwd volgens de tien basisrechten zoals opgenomen in het Algemeen Verslag over de Armoede.

De beleidsvisie die aan de basis van het decreet ligt is het uitgangspunt dat het armoedebeleid een inclusief beleid is. Op de verschillende beleidsdomeinen en niveaus moeten doelgerichte acties ondernomen worden vanuit een partnerschap tussen alle betrokken actoren. Partnerschap met mensen in armoede is een noodzaak.

Om de coördinatie tussen de verschillende beleidsdomeinen te waarborgen werd als instrument een horizontaal permanent armoedeoverleg opgericht. Dit wordt systematisch en structureel georganiseerd.

■ Details of the Initiative ■

1. SPECIFIC OBJECTIVES

Een actieplan dat multi-aspectueel is. Het is opgebouwd volgens de tien basisrechten:

- recht op participatie
- recht op maatschappelijke dienstverlening
- recht op gezin
- recht op rechtsbedeling
- recht op cultuur
- recht op inkomen
- recht op onderwijs
- recht op werkgelegenheid
- recht op huisvesting
- recht op gezondheidszorg

Een actieplan dat gefundeerd en gesitueerd is. Het omvat minstens:

- de beschrijving van de algemene visie van het Vlaamse armoedebeleid
- de situering van het Vlaamse armoedebeleid binnen het nationale en Europese beleid terzake
- de geformuleerde doelstellingen op lange en op korte termijn binnen elk beleidsdomein

Een actieplan dat concreet is, opvolgbaar, evalueerbaar en over de nodige instrumenten beschikt.

Het omvat minstens:

- de concrete activiteiten
- het tijdpad, opgesteld voor de uitvoering
- de opgave van de indicatoren om de vooruitgang te meten
- de ingezette instrumenten

Het actieplan komt tot stand met het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen. Zij vertegenwoordigen de doelgroep.

2. HOW DID THE INITIATIVE ADDRESS THESE OBJECTIVES?

1. Het horizontaal permanent armoedeoverleg is het overleg tussen de verschillende beleidsdomeinen. Daaraan nemen vertegenwoordigers van de verschillende administraties van de Vlaamse Gemeenschap deel (aandachtsambtenaren armoede). De opdrachten van het horizontaal overleg zijn:
  - acties voorbereiden in de verschillende beleidsdomeinen die voortvloeien uit het actieplan;
  - de impact en de effecten van die acties analyseren;
  - de acties coördineren en de acties van de verschillende beleidsdomeinen op elkaar afstemmen;
  - de voorwaarden bepalen voor het organiseren van het overleg;
  - kennisnemen van de voorstellen van het verticale overleg in elk van de beleidsdomeinen;
  - het actieplan evalueren.
2. Het Vlaams Netwerk maakt deel uit van het horizontaal permanent armoedeoverleg. Participatie van mensen in armoede krijgt gestalte via hen.
3. Via provinciale consultatierondes wordt een ontwerp van actieplan voorgelegd aan mensen in armoede. Hun bedenkingen en commentaar worden mee opgenomen in het definitieve actieplan.
4. Binnen elk beleidsdomein wordt een verticaal overleg opgericht. Het verticale overleg heeft tot taak de specifieke beleidsinitiatieven te toetsen aan de visie en ervaring van de doelgroep en voorstellen tot bijsturing te formuleren.
5. Een coördinerend minister voor armoedebstrijding.
6. Een team armoede binnen de administratie dat alles coördineert.

3. WHAT IS/WAS THE TIMESCALE FOR IMPLEMENTING THE INITIATIVE?

De Vlaamse Regering stelt 9 maanden na haar aantreden een actieplan armoedebestrijding op dat geldt voor de hele legislatuur.

Dit actieplan wordt jaarlijks geactualiseerd. De coördinerende minister voor armoedebestrijding legt jaarlijks voor 1 maart het geactualiseerde actieplan voor aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering vraagt advies aan haar adviesorganen die op dit vlak bevoegd zijn. Het geactualiseerde actieplan wordt ook aan het Vlaams Parlement bezorgd.

■ Monitoring and Evaluation ■

HOW IS/WAS THE PROJECT MONITORED/EVALUATED?

Inhoudelijk:

- Via de jaarlijkse actualisatie
- Via het verticaal en horizontaal permanent armoedeoverleg
- Via de provinciale consultatierondes

Procesevaluatie:

- Via het jaarverslag van het permanent armoedeoverleg

■ Outcomes ■

1. TO WHAT EXTENT HAVE THE OBJECTIVES BEEN MET?

De realisatie van een Vlaams actieplan armoedebestrijding zorgt voor een inclusief armoedebeleid dat op de verschillende beleidsdomeinen en niveaus moet worden aangepakt. Dit vraagt een evolutie in de manier van denken. Armoedebestrijding gaat over meer dan enkel welzijn. Het is allesomvattend. Het Vlaams actieplan armoedebestrijding benadrukt deze multi-aspectualiteit van armoede en poogt hier een antwoord op te geven.

2. WHAT OBSTACLES/RISKS WERE FACED IN IMPLEMENTING THE INITIATIVE?

1. Voor het decreet was er geen wettelijke basis voor het actieplan.
2. De opvolging van het actieplan en de permanente evaluatie en bijsturing. De inspraak van mensen in armoede en wat daarmee gebeurt blijft een moeizame oefening. Het is goed dat via de provinciale consultatierondes mensen in armoede hun bedenkingen en opmerkingen kunnen geven over wat in het actieplan wordt opgenomen. Alleen is waakzaamheid geboden dat het hier niet bij blijft. Er moet ook iets gedaan worden met deze opmerkingen. Anders heeft inspraak en participatie weinig zin.
3. De samenwerking tussen ambtenaren enerzijds als lid van het permanent armoedeoverleg en de gedragenheid door het politieke niveau vraagt nog voortdurende aandacht.

3. HOW WERE THESE OBSTACLES AND RISKS ADDRESSED?

- Door consultatierondes te herhalen bij actualisatie; mensen hebben het recht om te weten wat er met hun inbreng is gebeurd. Echte participatie verloopt in 2 richtingen; het is een dialoog.
- Door ruime verspreiding van het actieplan.
- Door publieke momenten rond armoedebeleid.

4. WERE THERE ANY UNEXPECTED BENEFITS OR WEAKNESSES?

- Gevaar van ad-hoc participatie waar fundamenteel weinig mee gebeurt.
- Participatie van mensen in armoede is en blijft een moeizame oefening.

Bijlage 2. Verslag over de uitvoering van het NAPIncl 2003-2005 en het Implementatieplan 2005-2006

Om tijd te laten aan de verschillende betrokken administraties om de nodige gegevens voor de evaluatie te verzamelen, werd beslist om de opmaak van dit verslag te voorzien voor het einde van 2006. Op basis van dit verslag zal er begin 2007 een evaluatiecolloquium georganiseerd worden.

De elektronische versie van dit Actieplan laat toe om, vertrekkende van een overzichtstabel van de beleidsmaatregelen van de secties 2, 3 en 4 direct de gedetailleerde fiches (uitgebreidere beschrijving, timing, budget, verantwoordelijke, verwacht effect, maatregelen voorzien voor evaluatie, ...) per actie te raadplegen. De fiches zijn niet in papieren vorm toegevoegd, maar zullen kunnen geraadpleegd worden op de website van de POD Maatschappelijke Integratie vanaf 1 november 2006, www.mi-is.be onder de rubriek 'online toepassingen'.

BJB	Bijzondere Jeugdbijstand
BGDA	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling
CLB	Centrum voor Leerlingenbegeleiding
COCOF	Commission Communautaire Française
DIISP	Dispositief intégré d'insertion socioprofessionnelle, geïntegreerde maatregel van het Waalse Gewest voor de socioprofessionele integratie
EFT	entreprises de formation par le travail
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
GOK	Gelijke Onderwijskansen (Vlaanderen)
ICDO	Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling
Plan HP	Plan Habitat Permanent: transversaal actieplan gericht op de permanente bewoning van toeristische uitrustingen (Waalse Gewest)
IMC	Interministeriële Conferentie
LOP	Lokaal Overlegplatform (Onderwijs, Vlaanderen)
NARA	Netwerk van Administratie/Réseau des Administrations waar de federale en Gewestelijke administraties voor sociale economie en sociale inschakeling in opgenomen zijn
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OISP	organismes d'insertion socioprofessionnelle
OKAN	Onderwijs aan Anderstalige Nieuwkomers
PTP	Programma de Transition professionnelle, Programma van het Waalse Gewest m.b.t. professionele overgang
RESPEL	Ressources pédagogiques en ligne, online databank van de Franse Gemeenschap met pedagogische middelen
SVK	Sociaal Verhuurkantoor
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie

v.u. Julien Van Geertsom, Anspachlaan 1, 1000 Brussel

